िनमोभगवतेपार्श्वदेवाय ॥ ॐ यक्षमीभगवक्षीज
भालामब्रूम ॥ श्रीभगवान्वेमय्य मउथिः ॥ मब्रूम
पालक्रूः ॥ श्रीनक्षः पगभाग्रमेवउ ॥ ममेह्नाव
मेममूभक्लवानांक्षकधमे ॥ ॐ डि ठीणमा ॥ भव
पमान्दगिहूल्लमाभेकंमर ल्ल्वण ॐ इमिक्षिः ॥ प
देवांभवधायेहैभेदविघ्नाभिभाउमः ॥ ॐ डिकी

लकभा ॥ नेनंकिवृद्धिभमूल्लिनेनंमदडिपावक
ॐ हनुभूमाहांनमः ॥ नमोनंक्लैमयहंपेनमेधयडि
भामरुः ॥ ॐ डिडलवीहांनमः ॥ मधुहियमभाद्धि
यमक्लेहेंमेधमवमा ॥ ॐ डिमहभाहेंनमः ॥ निहः
भवगाडः भुश्वरमलेयंभनाउनः ॥ ॐ हमाभिक
हांनमः ॥ पहभेपाकडपाल्लिमडमेवभदभमः

गी॰ ३

ॐ तिक विश्विक ह्रां नमः॥ नानाविधानि सिद्धानि
नक्षत्रवलकनडीनिम॥ ॐ तिकव उलकवधभाहं
नमः॥ ॐ तिकव हाभः॥ घघघनक्षहाभः॥ नैवं
किञ्चित्रिमभ्रालि॥ ॐ ति द्वमयाय नमः॥ नयैवंङ्को
मयभूपः॥ ॐ तिमिमभेश्वाद॥ मह्रेह्रैयुभमका
ह्रैयभितिमिनायैवषम॥ निङ्ःभवगाङ्भ

प्ः॥ ॐ तिकवमायनमः॥ यह्रेभेयाक्रूकपाल
ॐ तिमेद्रवायवीधन॥ नानाविधानिषिद्धानि
ॐ डश्वायधन॥ मीनधञ्चभीद्रौपावि विपिये
नः॥ ॐ तिषनक्षहाभः॥ मघमनमा॥ तिपाक्ष
यभुविवेपितं कावढन्नायल भ्रद्भुयं नमा॥ ह
मेयरुषितं भनाभविवामयेमदरुवेदे॥ म

श्री

डिङभटउवधि लीठगवडीभधुमशाहयिनी॥ भ
धुडाभनभामुकभिकगुवडीडेठैवडेधिलीभा
०॥ नभैभुडेहांभविमालवडेकलाविदायड
पङुनेड॥ येनदुयाकवडुडैलधलः भूदलिडेलु
नभयः भूतीपः॥ ४॥ भूपत्रैपाविलडायडेडवैडे
कपाल्ये॥ लूभफायलुआयमीडुभडदडे

नभः॥ ३॥ भवैपनिधमैगावैमैगुगोपालनम
नः॥ पाकेवडःभूणीठैकफडुगीडुभडेभदड॥
म॥ वधुमैवधडेमैवंकैधंकाणुनभमनभा॥ मैव
कीधनभानकैलधंवमैणागाडुकभा॥ ५॥ कोधर्मे
लडुलणायडुवाणालागाडुाठीलिवला॥ मल
गुडवकीकपेल्वदिनीकलेनवेलाजला॥ मव

१७
गी॰
र

ज्ञभविकल्पेभकन्दर्पणञ्चवत्तिनी ॥ मेषी॰
ल्लापल्लपाण्डवैः ज्ञनमर्गीकैवत्तुकेकेमवे ॥
पानमदवमः भरेणभमलेगीडफगत्रु ह्रुए
नानाल्लानककेभरंदविकषाभभ्रेणिनाकैणिडं
लेकेभल्लानभदृमैदृदादः पेपीयभानेभैम
क्षयाम्हानडभप्नुणाकलिभनाभसंभिनःमेयभे

ग्रकंकोडिवामालंपक्रुलस्रयडेगिगिभा ॥ य
दृपाडभदंवक्षेपरभाङ्ग्माणवभा ॥ ड ॥ यंवः
क्तवनलभ्रुमदभंडभुत्रत्रिमिहैभवै ॥ वेमैः
भाक्रपमक्रभेपनिवैमेनायत्रियंभाभगाः ॥ ह
नावृमिभ्रुडक्रडेनभनभापद्मत्रियंयेगिनि ॥ य
भुडनविक्तः भनभनगाग्रडेकायडमेदेनभः ॥

१ श्री

केउविमिष्ठायेउ त्रिविणविणेउम ॥ नायकमम
मैहस्रमंस्लकेउत्तुवीमिडे ॥ २ ॥ कवाक्तीयसक
लक्तनपञ्चमभिर्तिणयः ॥ सबङाभाविकल
ञ्चमोममसङ्किप्रंषेवम ॥ ३ ॥ मद्देमवक्त्वंक्षगाम
मडेहक्तणीविङः ॥ नानामभृपदव...ःमवेप
ङविमामक्तः ॥ ४ ॥ सपदापुंडममलंकलंकीयं

किरविडं ॥ पदापुंविक्तुमेत्तुपांवलेकीभाषिगदि
उं ॥ १० ॥ सयवेषमभवेपयषाकणमवक्षिडः ॥
कीयमेवाकिरकत्तुकवडःमवणवदि ॥ ११ ॥ डमृ
मंणानयचंदंजकमक्तडःपिडभदः ॥ सिदाणंवि
णिहिङेःमंपदषोभुडापवाना ॥ १२ ॥ उडःममस्रु
कीरक्तुपन्नवानकरोभायः ॥ मदमेवाहृदरउम

केंतुविनिघ्नायेत्रच्छित्रेणचित्रेणेतुभ ॥ नायकंभव
मैत्र्यभ्रंल्लकैलाग्रुवीमिते ॥ २ ॥ कवाकौषधक्रक
लक्ष्वनपक्षभमितिंणाय: ॥ षष्वत्रभाविकल
ष्वभोभमदत्रिमुषेवम ॥ ३ ॥ षट्टेमवदवं:करम
मकेदत्रणीवित्र: ॥ नानामभूपद[illegible]:भवेष
ष्वविमायम: ॥ ४ ॥ षपदांधंत्रमम[illegible]कौषं

किरद्विंत्रं ॥ पदांधंद्विक्रमेत्रुधांवलंकौभाठिगदि
त्रं ॥ १० ॥ वयवेषमभवेधयणाकगभवक्षित्र: ॥ ।
कौषमेवाकिवकत्रुकवत्र:भवापवादि ॥ ११ ॥ उष्ट
भंणानयदूढंजमकढ्ढ:पित्रभद: ॥ सिंदाणंवि
निहैश्रै:मंणेदफेधुत्रपवाना ॥ १३ ॥ उत्र:मनक्ष
कौरक्षध[illegible]वाणकौभाप: ॥ भदमैवाहृदरत्रुम

सिपञ्श्रीममदवघः ॥ कम्रुहृश्रेविरागश्चमाह
किद्वाधवातिद्रः ॥ ७१ ॥ हुपदेहोपमेयाद्वभवा
मःपद्विविवीपते ॥ मोकद्वद्वभदवाफःमांपावा
म्फःपवद्धघका ॥ ७२ ॥ मथिधेंतात्रुरामुशद्
मयानिहृदनयत्रा ॥ नकद्वद्विविवीमेवडभलेव
ज्ञामदयना ॥ ७३ ॥ मघहवमिडमश्रुणात्रुराम

मवन्मुभलेकवात्र ॥ ७४ ॥ इडःश्वेतेदयेद्वक्रेभदवि
श्रुश्रुवैक्ष्मिते ॥ भापवःपान्द्रवद्वेवम्पिद्योमांपोभुक
फडः ॥ ७५ ॥ पाद्यणात्रेदलवीकेमेदेवमडेणनक्षयः
पोश्रुंमकेभदमद्धोभकमञ्चकेमवः ॥ ७६ ॥ मप
तुविलायंवम्हज्ञगीपुरेपपिंश्विवः ॥ नक्रलःभदवे
वद्वश्रुयेषभाम्लिपक्षके ॥ ७७ ॥ कन्द्रुह्वभेभ्रामः

कपिध्वजः॥ प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते धनुरुद्यम्य पाण्डव
ः॥ हृषीकेशं तदा वाक्यमिदमाह महीपते॥ सेन
योरुभयोर्मध्ये रथं स्थापय मेऽच्युत॥३०॥ यावदेता
न्निरीक्षेऽहं योद्धुकामानवस्थितान्॥ कैर्मया सह योद्धव्य
मस्मिन्रणसमुद्यमे॥३२॥ योत्स्यमानानवेक्षे
ऽहं य एतेऽत्र समागताः॥ धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर्युद्धे प्रि

यचिकीर्षवः॥३३॥ संजय उवाच॥ एवमुक्तो हृ
षीकेशो गुडाकेशेन भारत॥ सेनयोरुभयोर्मध्ये स्था
पयित्वा रथोत्तमं॥३४॥ भीष्मद्रोणप्रमुखतः सर्वे
षां च महीक्षितां॥ उवाच पार्थ पश्यैतान्समवेतान्कु
रूनिति॥३५॥ तत्रापश्यत्स्थितान्पार्थः पितॄनथ पि
तामहान्॥ आचार्यान्मातुलान्भ्रातॄन्पुत्रान्पौत्रान्

पो ७

था ॥३७॥ स्तुत्रस्तहमछ्वैवमेवयेकरकेपेगपि ॥ त

स्मीह्मकेत्रेयः भवावृत्तुनवक्षिता ॥३८॥ तप

यायगयाविष्णुः विधीमविमभववीडा ॥ मल्लतउ

वाम ॥ स्पृष्टेभंभृणनेतम्ब्लयपद्मंभपपक्षितमा ॥ भ

भीमत्रिभभगाडा स्मिभृयंमपवित्रश्चति ॥ वेपषह्न

मरीचेभेवभदपद्मम्लपडे ॥३७॥ गान्धीवेभंमडी।

दमुडक्षैवपविमहडे ॥ नममकेश्रुवकाउंद्रमडी

वमभेभवः ॥३०॥ विभिडाविमपद्माभिविपूगीडा।

विकेमवे ॥ नमम्येवेडपद्माभिदडाश्चणाभांदवे ॥

३० ॥ नकेंदेविणायेंदस्त्रनममहूंभापानिम ॥ किं

वेमहूनेगेविम किंकेगेल्लीविडेनवा ॥३७॥ येषा

भकेकेंकिडवेमहूंकेगाःभापानिम ॥ डपभेवशि

पौ ८

ग्पडेपु॰मूद्रणवाविम ॥ ३३ ॥ भ्रमारः पितरः
भ्रातृभैवमपितृभदः ॥ मातुलः श्वशुरः पौत्रः
भूलः भ्रष्ठित्रिशुचा ॥ ३४ ॥ पितृव्यदेवभिक्षुभि
भुद्वेपिभष्ठप्रयत ॥ नपितृलिङ्गाहाःध्रुवदेवः किम
भदीलडे ॥ ३५ ॥ निदहणतुगभूत्रः कथीतिः श्राद्ध
ताग्रत ॥ पापमेवापृथेदम्भच्छैङ्गाङुतापिरः ॥ ३६

ग्मह्याद्व्यदेउनतुगभूम्नतुवान ॥ भूलाव
द्विकंबदवभपित्रश्राभभापव ॥ ३७ ॥ यदृहेउन
पत्रुत्रिलिकेपदडमेतुभः ॥ जलचयक्रडमेधिभि
द्वीदिमपाडकं ॥ ३८ ॥ कथंवत्लेयभभ्दतिः पापाद
भ्दविवर्तिडे ॥ जलचयक्रडमेधंभूयमद्विलात
दन ॥ ३९ ॥ जलचयेभूत्र इतिजलपदः भगाउ

गी॰
००

नः॥ उद्देनधुंजलेनसुभणदेकिनवडूउ॥ १८॥ मण
मकिनवाम्रूश्रपुनधाविजलश्रियः॥ भीषनधु
श्रवाश्लेवएयडेवलमंकरः॥ १९॥ भक्तैनरकपेव
जलधारांजलधुम॥ पडत्रिपिडवेदूपंलधुपि
देमकश्रियः॥ २०॥ मेषेरडःजलधारांवलभ
क्रकारकेः॥ उद्गहत्रेसविपमः जलणदम्रम

श्रुडः॥ २१॥ उद्गवजलणमधुभवहाणुराग
मव॥ नरकेयिवंवभेकवडीहचत्रश्रम॥ २२॥ प
देवडभदधुंकडुंहववमिडगवयभा॥ यनाहमा
गलेकेवदत्रुश्रणाभ्रूहडः॥ २३॥ यमिभामधगीक
वभमधुंमभुपाश्वः॥ णतुरधूवलदडुवमे
केभडवंकवेडर॥ २४॥ भंगयउवाया॥ पवभक्ता॥

लतः मंशेहेषेपभक्तध्याविमङ्ग॥ विष्टभ्याहमिदं
मार्धमेकमेविश्वभावनमः ॥ ३२ ॥ ॐ इति श्रीभगव
द्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृ
ष्णार्जुनसंवादे विभूतियोगो नाम प्रथमोध्यायः
॥ ० ॥ अर्जुन उवाच ॥ इदं षाडपर्या विश्वमभूप्रं
लाक्षले ... भा ॥ विधीमत्रु भिमंवाक्रु भवागम

पश्च मध्नः ॥ १ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ जडभूपक
म्हलमिदं विषमेभवपश्चित्रभा ॥ मनाद्दग
भूभवत्रूमकीद्विकरभल्गर ॥ ३ ॥ लैहंभाम्भ
गभः भाकैनेडइहूपपहडे ॥ तदंदृत्पयमेवन्हे
दक्रेविभ्रपगत्रुप ॥ ४ ॥ अर्जुन उवाच ॥ कथंकी
म्हमर्कंभोहेडि ... गाभपश्रमन ॥ उषपृकिःपृतिये

गी· १३

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

गोविंदमुक्त्वा तूष्णीं बभूव ह ॥ ९ ॥ तमुवाच हृषी
केशः प्रहसन्निव भारत ॥ सेनयोरुभयोर्मध्ये विषी
दंतमिदं वचः ॥ १० ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अशोच्या
नन्वशोचस्त्वं प्रज्ञावादांश्च भाषसे ॥ गतासूनगतासूंश्च
नानुशोचंति पंडिताः ॥ ११ ॥ न त्वेवाहं जातु नासं
न त्वं नेमे जनाधिपाः ॥ न चैव न भविष्यामः सर्वे व

यमतः परम् ॥ १२ ॥ देहिनोस्मिन्यथा देहे कौमा
रं यौवनं जरा ॥ तथा देहांतरप्राप्तिर्धीरस्तत्र
न मुह्यति ॥ १३ ॥ मात्रास्पर्शास्तु कौंतेय शीतोष्णसुखदुः
खदाः ॥ आगमापायिनोनित्यास्तांस्तितिक्षस्व भार
त ॥ १४ ॥ यं हि न व्यथयंत्येते पुरुषं पुरुषर्षभ ॥ स
मदुःखसुखं धीरं सोमृतत्वाय कल्पते ॥ १५ ॥ ना

मङेविहृदेकेवेनाढवेविहृदेमेडः॥ उकयेगपि
मखेत्रभुनयेभृद्रुमविकिः॥७१॥ घविनामित्र
उङ्गिङ्गियेनमवमिमंडडं॥ विनामभहृयघाधुन
कञ्चिकुत्रुभदमि॥७२॥ मत्रवत्रुडभेमेदनिदृथे
ञःमगीतिः॥ घनामिनेभ्रमेयघडभ्रदृहृत्र
ढगडु॥७३॥ यमवेवेङ्गिदङ्गांयबैनेभङुङेदं॥

उर्जेगेनविएनोडेनायेदङ्गिनदङुडे॥७७॥ नए
यडेभियडेवाकमभिज्ञायेङ्काकविडावानङ
यः॥ घगेनिहः माबुडेयेधगालेनदङ्गडेदटभ
नेमगीते॥३५॥ वेमविनपमिवंनिहंयामनभणभ
हृयभा॥ कथंभधमघः पाकुकंधाडयङिदङि
कं॥७७॥ वामेभिणीलाजियघाविदयनवानि

ਗਤ੍ਵਾਤਿਨੇਪਾਲਿ ॥ ਤਥਾਸਮੀਕਾਲਿ ਵਿਦਯਲੀ
ਲਾਤ੍ਰਾਸ੍ਮਿ ਅੰਬਪਾਤਿਨ ਵਾਚਿਮੇਦਨੀ ॥ ੩੩ ॥ ਨੈਵੰ ਕਿਚ
ਤ੍ਰਿਸਭੂਲਿ ਵਿਵੰਮਦਤਿਭਾਵਕਃ ॥ ਨੈਸੈਨੰਲ੍ਰੋਮਯੰਣ
ਪੇਵਸੈਧਯਤਿਭਾਨਤਃ ॥ ੩੩ ॥ ਯਚੇਤ੍ਰੇਹੇਯਮਮਾਤ੍ਰੇਯਮ
ਲ੍ਰੋਹੇਸੈਧਾਪਵਮ ॥ ਵਿਣਃ ਅਕਾਰਤਃ ਅਜਮਾਨਯੰ ਪਲੋਯੰ
ਮਨਾਤਨ ॥ ੩੨ ॥ ਯਦ੍ਰੇਣੋਯਮਸਿਦ੍ਰੇਯਮਵਿਕਨੇਯਮਣ

ਤੇ ॥ ਤਸ੍ਮਦੇਵੰਵਿਦਿਤ੍ਵੈਨੰਨਾਤੁਸੈਸਿਤਭਦ੍ਰਸਿ ॥ ੩੪ ॥
ਸਥੈਸੇਨੰਨਿਤ੍ਯਜਾਤੰਨਿਤ੍ਯੰਵਾਮਨ੍ਯਸੇਸਤਭਾ ॥ ਤਥਾਪਿਤੰ
ਮਹਾਬਾਹੋਨੈਵੰਸੈਸਿਤਭਦ੍ਰਸਿ ॥ ੩੬ ॥ ਜਾਤਸ੍ਯਹਿਧ੍ਰੁਵੋ
ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁਰ੍ਧ੍ਰੁਵੰਜਨ੍ਮਮ੍ਰਿਤਸ੍ਯਚ ॥ ਤਸ੍ਮਾਦਪਰਿਹਾਰ੍ਯੇਰ੍ਥੇ
ਨੁਸੈਸਿਤਭਦ੍ਰਸਿ ॥ ੩੭ ॥ ਅਵ੍ਯਕ੍ਤਾਦੀਨਿਭੂਤਾਨਿਵ੍ਯ
ਕ੍ਤਮਧ੍ਯਾਨਿਭਾਰਤ ॥ ਅਵ੍ਯਕ੍ਤਨਿਧਨਾਨ੍ਯੇਵਤਤ੍ਰਕਾਪਰਿ

गी.
१३

[illegible]

गी. १७

यिनाम् ॥ ४१ ॥ यामिमांपुष्पितांवाचंप्रवदंत्यविप
श्चितः ॥ वेदवादरताःपार्थनान्यदस्तीतिवादिनः
॥ ४२ ॥ कामात्मानःस्वर्गपराजन्मकर्मफलप्रदाः ॥ क्रि
याविशेषबहुलांभोगैश्वर्यगतिंप्रति ॥ ४३ ॥ भोगैश्व
र्यप्रसक्तानांतयापहृतचेतसां ॥ व्यवसायात्मिक
बुद्धिःसमाधौनविधीयते ॥ ४४ ॥ त्रैगुण्यविषयावे

दानिस्त्रैगुण्योभवार्जुन ॥ निर्द्वंद्वोनित्यसत्वस्थोनि
र्योगक्षेमआत्मवान् ॥ ४५ ॥ यावानर्थउदपानेसर्व
तःसंप्लुतोदके ॥ तावान्सर्वेषुवेदेषुब्राह्मणस्यवि
जानतः ॥ ४६ ॥ कर्मण्येवाधिकारस्तेमाफलेषुकदा
चन ॥ माकर्मफलहेतुर्भूर्मातेसंगोस्त्वकर्मणि ॥ यो
गस्थःकुरुकर्माणिसंगंत्यक्त्वाधनंजय ॥ सिद्ध्य

सिद्ध्यसिद्ध्योः समो भूत्वा समत्वं योग उच्यते ॥४८॥ दूरेण ह्यवरं
कर्म बुद्धियोगाद्धनञ्जय ॥ बुद्धौ शरणमन्विच्छ कृप
णाः फलहेतवः ॥४९॥ बुद्धियुक्तो जहातीह उभे सु
कृतदुष्कृते ॥ तस्माद्योगाय युज्यस्व योगः कर्मसु कौश
लं ॥५०॥ कर्मजं बुद्धियुक्ता हि फलं त्यक्त्वा मनीषिणः
जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः पदं गच्छन्त्यनामयम ॥५१॥ य
दा ते मोहकलिलं बुद्धिर्व्यतितरिष्यति ॥ तदा गन्तासि
निर्वेदं श्रोतव्यस्य श्रुतस्य च ॥५२॥ श्रुतिविप्रतिप
न्ना ते यदा स्थास्यति निश्चला ॥ समाधावचला बु
द्धिस्तदा योगमवाप्स्यसि ॥५३॥ अर्जुन उवाच ॥
स्थितप्रज्ञस्य का भाषा समाधिस्थस्य केशव ॥ स्थित
धीः किं प्रभाषेत किमासीत व्रजेत किम ॥५४॥

गी. ५७

श्रीकपावान्वाय ॥ भूताद्ध्यियमकभामवाद
कभैगागाः ॥ पूफ्दैवाद्वाऊष्टः क्षिउभञ्लूथ
देहूडे ॥ ४४ ॥ ङःगेषउक्षिप्रभवः भापेषविगड
भ्दृदः ॥ वीडगगाकयद्रेपः क्षिरणीम्पविदस्हूडे ॥ ४
यःभवरणाविधेदमउद्धुषउकनूकं ॥ णकिरमति
वङेधिउभूवक्लूषविधिउ ॥ ४७ ॥ यकूभंदरऊेकाम

यैकृष्टिकृीवभवमः ॥ ष्ठिग्रा॰ णीक्षिया॰ केहूष
षूषक्लूषविधिउ ॥ ४९ ॥ विषयाविविवउेगिाद
मषूदेदिरः ॥ गभवलंम्मेषूषृपंम्केकूणिवउडे ॥
५० ॥ यदउेदृपिकेउेयपनयषृविपक्षिउः ॥ ङक्षि
या॰ ष्रुभाषीविदरविधमकंभनः ॥ ५१ ॥ ङपिमः
वा॰ ॰ंयषूयक्तमभीउभद्धुः ॥ वमेदियषूदि

गी.
११

याणि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ६१ ॥ ध्यायतो विषयान्पुं
सः सङ्गस्तेषूपजायते ॥ सङ्गात्संजायते कामः कामा
त्क्रोधोऽभिजायते ॥ ६२ ॥ क्रोधाद्भवति संमोहः संमोहात्स्मृ
तिविभ्रमः ॥ स्मृतिभ्रंशाद्बुद्धिनाशो बुद्धिनाशात्प्र
णश्यति ॥ ६३ ॥ रागद्वेषवियुक्तैस्तु विषयानिन्द्रियैश्च
रन् ॥ आत्मवश्यैर्विधेयात्मा प्रसादमधिगच्छति ॥ ६४ ॥ प्र

सादे सर्वदुःखानां हानिरस्योपजायते ॥ प्रसन्नचे
तसो ह्याशु बुद्धिः पर्यवतिष्ठते ॥ ६५ ॥ नास्ति बुद्धिरयु
क्तस्य न चायुक्तस्य भावना ॥ न चाभावयतः शान्तिरशा
न्तस्य कुतः सुखं ॥ ६६ ॥ इन्द्रियाणां हि चरतां यन्मनो
ऽनुविधीयते ॥ तदस्य हरति प्रज्ञां वायुर्नावमिवाम्भ
सि ॥ ६७ ॥ तस्माद्यस्य महाबाहो निगृहीतानि सर्वशः

गी॰
२३

उँ ष्मिया श्रीमिया जेहमुसूपल्लूभुडिखिडा ॥ ३८ ॥
यातिमाभवडुरानंडश्रांएगाडिमंयभी ॥ यश्रांस
गुडिकुरानिभानिमापहडेभेरेः ॥ ३९ ॥ मुप्रटभा॥
भमलंधुडिधुंमयकूभापःधुविमडियडुरा ॥ उड
कूभायंधुविमडिभवेभमाडिभाप्रेडिनकभकभी
१०॥ विदयकभाडुःभवाद्भंश्वगरिनिमूदः ॥ नि

धूमेनिरदङ्गुःभमाडिभणिरान्तुडि ॥ ४० ॥ रपा
वाक्षीक्लिडिःभाजैनेभ्राध्विभृद्धडि ॥ क्षिवश्चा
भडकलेभिवृक्रविवा॥ल्ठुडि ॥ ४३ ॥ उँ श्रीमि
गवद्गीडाप्रपनिषत्सुब्रह्मविद्यायांयोगशा मे प्रेमीक
ध्मालनभंवादेभांहयेगोनाभडिडीयेष्य यः ॥ ३ ॥
श्रुलनउवाम ॥ ः ॥ हृयभीमेकूम॥प्रेभडावडि

गी. [illegible]

[illegible] || [illegible]
[illegible] || [illegible] || [illegible] || [illegible]
[illegible] || [illegible] || श्रीभग
वानुवाच || [illegible]
[illegible] || [illegible] || [illegible]
[illegible] || [illegible]

[illegible] || [illegible] || [illegible]
[illegible] || कदा[illegible]
[illegible] || [illegible] || कदाचि[illegible]
[illegible] || [illegible]
[illegible] || [illegible] || [illegible]
[illegible] || कदाचि[illegible]

गी. ३५

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

गी. ५८

मयन्द्रवः ।। ११ ।। कमद्वर्ष्कन्द्रवं विद्विवृत्रुवमध्य
न्द्रवं ।। उभ्मन्म्द्ववगंत्रेवृक्रविहेयह्रुष्वविद्विते ।। १४
नवंपूर्वविहेतेमह्रेयत्वववतयमीदयः ।। यथायुधिद्धि
यासमिभेयंधाजमणीवति ।। १५ ।। यम्नुम्बवहिते
वद्यामाम्यम्यज्ञमाग्ववः ।। यद्वहेवमभ्यमुयमुम्
कद्येनविहते ।। १३ ।। नैवतभूतहेवाक्षेत्रातहेनेदक

स्रव ।। वमणुभूमवह्रुतेभुकञ्चिमक्रह्यावृधः ।। १७
तुम्पायमत्रजः भत्तकेदेकमभायाव ।। यथाक्षेत्र
मवह्रुम्यवमाधीरहिवृधवः ।। १७ ।। कमस्यवहिंम
मिद्धिभात्तिजणावकमयः ।। लोकभंतूदमेवायिमं
यश्चक्रतृम्यहमि ।। १८ ।। यहमयावरिमेषुभूतेमेवेत
नेणाः ।। मयदुभाः ञ्जदतेलोकभूकवह्रते ।। १९

गी.
३३

ति मत्वा न सज्जते ॥२८॥ प्रकृतेर्गुणसंमूढाः सज्ज-
न्ते गुणकर्मसु ॥ तानकृत्स्नविदो मन्दान्कृत्स्नविन्न विचा-
लयेत् ॥२९॥ मयि सर्वाणि कर्माणि संन्यस्याध्यात्म-
चेतसा ॥ निराशीर्निर्ममो भूत्वा युध्यस्व विगतज्वरः ॥
३०॥ ये मे मतमिदं नित्यमनुतिष्ठन्ति मानवाः ॥ श्रद्धा-
वन्तोऽनसूयन्तो मुच्यन्ते तेऽपि कर्मभिः ॥३१॥ ये त्वेतदभ्य-

सूयन्तो नानुतिष्ठन्ति मे मतम् ॥ सर्वज्ञानविमूढांस्तान्
विद्धि नष्टानचेतसः ॥३२॥ सदृशं चेष्टते स्वस्याः प्र-
कृतेर्ज्ञानवानपि ॥ प्रकृतिं यान्ति भूतानि निग्रहः किं
करिष्यति ॥३३॥ इन्द्रियस्येन्द्रियस्यार्थे रागद्वेषौ
व्यवस्थितौ ॥ तयोर्न वशमागच्छेत्तौ ह्यस्य परिपन्थि-
नौ ॥३४॥ श्रेयान्स्वधर्मो विगुणः परधर्मात्स्वनुष्ठि-

त् ॥ स्वधर्मे निधनं श्रेयः परधर्मो भयावहः ॥३५॥ अ
र्जुन उवाच ॥ अथ केन प्रयुक्तोऽयं पापं चरति पूरुषः
अनिच्छन्नपि वार्ष्णेय बलादिव नियोजितः ॥३६॥ श्री
भगवानुवाच ॥ काम एष क्रोध एष रजोगुणसमुद्भ
वः ॥ महाशनो महापाप्मा विद्ध्येनमिह वैरिणं ॥३७॥
धूमेनाव्रियते वह्निर्यथादर्शो मलेन च ॥ यथोल्बेनावृ

तो गर्भस्तथा तेनेदमावृतं ॥ आवृतं ज्ञानमेतेन ज्ञानि
नो नित्यवैरिणा ॥ कामरूपेण कौंतेय दुष्पूरेणान
लेन च ॥३९॥ इन्द्रियाणि मनो बुद्धिरस्याधिष्ठानमु
च्यते ॥ एतैर्विमोहयत्येष ज्ञानमावृत्य देहिनं ॥
४०॥ तस्मात्त्वमिन्द्रियाण्यादौ नियम्य भरतर्षभ ॥ पा
प्मानं प्रजहि ह्येनं ज्ञानविज्ञाननाशनं ॥४१॥ इन्द्रि

गी॰ ३५

यान्निभगवतत्क्रियिपेहुःपरंभवः॥ भवमभुप
रडक्लिटैवक्षेःपरडभुमः॥ २३॥ स्वेवक्षेःपरंडक्षु
मंभुहङ्करभाङ्क॥ णादिमदंभदनदेकमंडकं
रणभमभा॥ २३॥ ॐ डिस्रीठगावक्नीज्ञभुपविष
भुवकविद्यायांयेगमाभुस्रीनक्षालनभंवायेकम
येगेवाभक्रीयेहायः॥ ३॥ स्रीठगावाच्चवाय

ऊमंविवभुडेयेगंयेज्ञवानदभहपभा॥ विवभ्र
मनवेभुदभवविद्धाकवेववीडए॥ १॥ स्ववंपरंप
रभुभुमिभंगणादयेविदः॥ भकलेवेदभडग
येगेवधुःपरडप॥ ३॥ भमवायंभयाडेहयेगः
भेज्ञःभगडवः॥ ठकेमिभेभायामेडिरदस्वंहे
उहभभा॥ ३॥ मूलरडवाय॥ मपंडठवडेल

गी. ५

पाण्याहुरिन्द्रियेभ्यः परं मनः ॥ मनसस्तु प
रा बुद्धिर्यो बुद्धेः परतस्तु सः ॥ ४२ ॥ एवं बुद्धेः परं बु
द्ध्वा संस्तभ्यात्मानमात्मना ॥ जहि शत्रुं महाबाहो कामरूपं
दुरासदम् ॥ ४३ ॥ इति श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु
ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे कर्म
योगो नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ श्रीभगवानुवाच

इमं विवस्वते योगं प्रोक्तवानहमव्ययम् ॥ विवस्वा
न्मनवे प्राह मनुरिक्ष्वाकवेऽब्रवीत् ॥ १ ॥ एवं परंप
राप्राप्तमिमं राजर्षयो विदुः ॥ स कालेनेह महता
योगो नष्टः परंतप ॥ २ ॥ स एवायं मया तेऽद्य योगः
प्रोक्तः पुरातनः ॥ भक्तोऽसि मे सखा चेति रहस्यं ह्ये
तदुत्तमम् ॥ ३ ॥ अर्जुन उवाच ॥ अपरं भवतो ज

गी। ३०

म परं जन्म विवस्वतः ॥ कथमेतद्विजानीयां त्वमादौ प्रो
क्तवानिति ॥ ४ ॥ श्री भगवानुवाच ॥ बहूनि मे व्य
तीतानि जन्मानि तव चार्जुन ॥ तान्यहं वेद सर्वाणि
न त्वं वेत्थ परंतप ॥ ५ ॥ अजोऽपि सन्नव्ययात्मा भूतानामी
श्वरोऽपि सन् ॥ प्रकृतिं स्वामधिष्ठाय संभवाम्यात्ममा
यया ॥ ६ ॥ यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत

अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥ ७ ॥ परि
त्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ॥ धर्मसंस्था
पनार्थाय संभवामि युगे युगे ॥ जन्म कर्म च मे दिव्य
मेवं यो वेत्ति तत्त्वतः ॥ त्यक्त्वा देहं पुनर्जन्म नैति मामे
ति सोऽर्जुन ॥ ९ ॥ वीतरागभयक्रोधा मन्मया मामुपा
श्रिताः ॥ बहवो ज्ञानतपसा पूता मद्भावमागताः ॥ १०

गी. ३३

येयथामांप्रपद्यन्तेतांस्तथैवभजाम्यहम् ॥ ममवर्त्मा
नुवर्तन्तेमनुष्याःपार्थसर्वशः ॥ ११ ॥ काङ्क्षन्तःकर्म
णांसिद्धिंयजन्तइहदेवताः ॥ क्षिप्रंहिमानुषेलो
केसिद्धिर्भवतिकर्मजा ॥ १२ ॥ चातुर्वर्ण्यंमयासृष्टं
गुणकर्मविभागशः ॥ तस्यकर्तारमपिमांविद्ध्यक
र्तारमव्ययम् ॥ १३ ॥ नमांकर्माणिलिम्पन्तिनमेक

र्मफलेस्पृहा ॥ इतिमांयोऽभिजानातिकर्मभिर्नस
बध्यते ॥ १४ ॥ एवंज्ञात्वाकृतंकर्मपूर्वैरपिमुमुक्षु
भिः ॥ कुरुकर्मैवतस्मात्त्वंपूर्वैःपूर्वतरंकृतम्
॥ १५ ॥ किंकर्मकिमकर्मेतिकवयोऽप्यत्रमोहिताः
तत्तेकर्मप्रवक्ष्यामियज्ज्ञात्वामोक्ष्यसेऽशुभात् ॥ १६ ॥
कर्मणोह्यपिबोद्धव्यंबोद्धव्यंचविकर्मणः ॥ अकर्म

गी. ३३

श्चबोद्धव्यंगहनाकर्मणोगतिः॥ १७॥ कर्मण्यक
र्मयःपश्येदकर्मणिचकर्मयः॥ सबुद्धिमान्मनुष्ये
षुसयुक्तःकृत्स्नकर्मकृत्॥ १८॥ यस्यसर्वेसमारम्भाः
कामसङ्कल्पवर्जिताः॥ ज्ञानाग्निदग्धकर्माणंतमाहुः
पण्डितंबुधाः॥ १९॥ त्यक्त्वाकर्मफलासङ्गंनित्यतृ
प्तोनिराश्रयः॥ कर्मण्यभिप्रवृत्तोपिनैवकिंचित्क

रोतिसः॥ २०॥ निराशीर्यतचित्तात्मात्यक्तसर्वपरिग्र
हः॥ शारीरंकेवलंकर्मकुर्वन्नाप्नोतिकिल्बिषं॥
२१॥ यदृच्छालाभसंतुष्टोद्वन्द्वातीतोविमत्सरः॥
समःसिद्धावसिद्धौचकृत्वापिननिबध्यते॥ २२॥
गतसङ्गस्यमुक्तस्यज्ञानावस्थितचेतसः॥ यज्ञाया
चरतःकर्मसमग्रंप्रविलीयते॥ २३॥ ब्रह्मार्पणंब्र

ब्रह्म हविर्ब्रह्माग्नौ ब्रह्मणा हुतं ॥ ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्म
कर्मसमाधिना ॥२४॥ दैवमेवापरे यज्ञं योगिनः प
र्युपासते ॥ ब्रह्माग्नावपरे यज्ञं यज्ञेनैवोपजुह्वति ॥
२५॥ श्रोत्रादीनीन्द्रियाण्यन्ये संयमाग्निषु जुह्वति ॥
शब्दादीन्विषयानन्य इन्द्रियाग्निषु जुह्वति ॥२६॥ स
र्वाणीन्द्रियकर्माणि प्राणकर्माणि चापरे ॥ आत्मसं

यमयोगाग्नौ जुह्वति ज्ञानदीपिते ॥२७॥ द्रव्ययज्ञास्त
पोयज्ञा योगयज्ञास्तथापरे ॥ स्वाध्यायज्ञानयज्ञाश्च य
तयः संशितव्रताः ॥२८॥ अपाने जुह्वति प्राणं प्रा
णेऽपानं तथापरे ॥ प्राणापानगती रुद्ध्वा प्राणाया
मपरायणाः ॥२९॥ अपरे नियताहाराः प्राणान्प्रा
णेषु जुह्वति ॥ सर्वेऽप्येते यज्ञविदो यज्ञक्षपितक

गी. [illegible]

वक्ष्यामि भरतर्षभ ॥ २३ ॥ अग्निर्ज्योतिरहः शुक्लः षण्मासा उत्तरायणम् ॥ तत्र प्रयाता गच्छन्ति ब्रह्म ब्रह्मविदो जनाः ॥ २४ ॥ धूमो रात्रिस्तथा कृष्णः षण्मासा दक्षिणायनम् ॥ तत्र चान्द्रमसं ज्योतिर्योगी प्राप्य निवर्तते ॥ २५ ॥ शुक्लकृष्णे गती ह्येते जगतः शाश्वते मते ॥ एकया यात्यनावृत्तिमन्ययावर्तते पुनः ॥ २६ ॥ नैते सृती पार्थ जानन्

योगी मुह्यति कश्चन ॥ तस्मात्सर्वेषु कालेषु योगयुक्तो भवार्जुन ॥ २७ ॥ वेदेषु यज्ञेषु तपःसु चैव दानेषु यत्पुण्यफलं प्रदिष्टम् ॥ अत्येति तत्सर्वमिदं विदित्वा योगी परं स्थानमुपैति चाद्यम् ॥ २८ ॥ इति श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे अक्षरब्रह्मयोगो नाम अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥

संन्यासं कर्मणां कृष्ण पुनर्योगं च शंससि ।। यच्छ्रेय एत
योरेकं तन्मे ब्रूहि सुनिश्चितम् ।।१।। श्री भगवानुवा
च ।। संन्यासः कर्मयोगश्च निःश्रेयसकरावुभौ ।। तयो
स्तु कर्मसंन्यासात्कर्मयोगो विशिष्यते ।।२।। ज्ञेयः स नि
त्यसंन्यासी यो न द्वेष्टि न कांक्षति ।। निर्द्वन्द्वो हि महाबाहो सु
खं बन्धात्प्रमुच्यते ।।३।। सांख्ययोगौ पृथग्बालाः प्र

वदन्ति न पण्डिताः ।। एकमप्यास्थितः सम्यगुभयो
र्विन्दते फलं ।।४।। यत्सांख्यैः प्राप्यते स्थानं तद्योगैर
पि गम्यते ।। एकं सांख्यं च योगं च यः पश्यति स पश्
यति ।।५।। संन्यासस्तु महाबाहो दुःखमाप्तुमयोगतः
योगयुक्तो मुनिर्ब्रह्म न चिरेणाधिगच्छति ।।६।। योग
युक्तो विशुद्धात्मा विजितात्मा जितेन्द्रियः ।। सर्वभू

गी.
३३

त्मभूतात्मा कुर्वन्नपि न लिप्यते ॥७॥ नैव किंचित्क
रोमीति युक्तो मन्येत तत्त्ववित् ॥ पश्यञ्शृण्वन्स्पृशञ्जि
घ्रन्नश्नन्गच्छन्स्वपञ्श्वसन् ॥८॥ प्रलपन्विसृजन्गृह्ण
न्नुन्मिषन्निमिषन्नपि ॥ इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेषु व
र्तन्त इति धारयन् ॥९॥ ब्रह्मण्याधाय कर्माणि संगं
त्यक्त्वा करोति यः ॥ लिप्यते न स पापेन पद्मपत्रमिवा

म्भसा ॥१०॥ कायेन मनसा बुद्ध्या केवलैरिन्द्रियैर
पि ॥ योगिनः कर्म कुर्वन्ति संगं त्यक्त्वात्मशुद्धये ॥११॥
युक्तः कर्मफलं त्यक्त्वा शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम् ॥ अयु
क्तः कामकारेण फले सक्तो निबध्यते ॥१२॥ सर्वक
र्माणि मनसा संन्यस्यास्ते सुखं वशी ॥ नवद्वारे पुरे
देही नैव कुर्वन्न कारयन् ॥१३॥ न कर्तृत्वं न कर्म

लोकस्य सृजति प्रभुः॥ न कर्मफलसंयोगं स्व
भावस्तु प्रवर्तते॥ १४॥ नादत्ते कस्यचित्पापं न चैव सु
कृतं विभुः॥ अज्ञानेनावृतं ज्ञानं तेन मुह्यंति जंतवः॥
१५॥ ज्ञानेन तु तदज्ञानं येषां नाशितमात्मनः॥ ते
षामादित्यवज्ज्ञानं प्रकाशयति तत्परं॥ १६॥ तद्बुद्ध
यस्तदात्मानस्तन्निष्ठास्तत्परायणाः॥ गच्छंत्यपुन

रावृत्तिं ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः॥ १७॥ विद्याविनय
संपन्ने ब्राह्मणे गवि हस्तिनि॥ शुनि चैव श्वपाके च
पंडिताः समदर्शिनः॥ १८॥ इहैव तैर्जितः सर्गो
येषां साम्ये स्थितं मनः॥ निर्दोषं हि समं ब्रह्म तस्मा
द्ब्रह्मणि ते स्थिताः॥ १९॥ न प्रहृष्येत्प्रियं प्राप्य नोद्वि
जेत्प्राप्य चाप्रियं॥ स्थिरबुद्धिरसंमूढो ब्रह्मवि

[illegible]

गो. ४.

बकुंलिंग्रिखरं: ॥ ३० ॥ नयहले दिदुं यं भाद्दे वि
गोदूयकाणिपुबमा ॥ भवकयेगाश्रकाद्म भाषभ
कयभञ्जे ॥ ३१ ॥ येदिभंमकवएकैगाद्ध: गपवेन
यणवे ॥ शहृञ्चवञ: केञेयनञेधमभञेशण: ॥ भ
मकेगीदैवय: भेकंधाक्कावीरविभेद्द ञ्रण ॥ क
भञ्जैणद्दवंवेगंभश्रज: ममापीनर: ॥ ३२ ॥ येञ:

भपिवञगगभभुबाञ्ह्लेतिगेवय: ॥ भये गीबक
निबांभंबकहुञैणिगछुति ॥ ३३ ॥ लकञेबकनि
बांभंभयय: हो कल्मषा: ॥ ह्विबैणयञम
नृ: भवद्धञदिञेगञ: ॥ ३४ ॥ कभञ्जेणविपक्षनं
यञीनंयञमेञभां ॥ मकिञेबकनिबांभंबञेवि
णिगद्धनाभा ॥ ३५ ॥ भक्काद्दद्मावदिगाद्दंबहुके

गी.
२०

चान्तरे भ्रुवोः ॥ प्राणापानौ समौ कृत्वा नासाभ्यन्तरचा
रिणौ ॥२७॥ यतेन्द्रियमनोबुद्धिर्मुनिर्मोक्षपरा
यणः ॥ विगतेच्छाभयक्रोधो यः सदा मुक्त एव सः ॥२
८॥ भोक्तारं यज्ञतपसां सर्वलोकमहेश्वरं ॥ सु
हृदं सर्वभूतानां ज्ञात्वा मां शान्तिमृच्छति ॥२९॥ इति
श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्री

श्रीकृष्णार्जुनसंवादे संन्यासयोगो नाम पंचमोध्यायः
॥५॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अनाश्रितः कर्मफलं कार्यं
कर्म करोति यः ॥ स संन्यासी च योगी च न निरग्निर्न चा
क्रियः ॥१॥ यं संन्यासमिति प्राहुर्योगं तं विद्धि
पाण्डव ॥ न ह्यसंन्यस्तसंकल्पो योगी भवति कश्चन
२ ॥ आरुरुक्षोर्मुनेर्योगं कर्म कारणमुच्यते ॥ योगा

गी॰
२३

रूढस्य तस्यैव शमः कारणमुच्यते ॥३॥ यदा हि नेन्द्रि
यार्थेषु न कर्मस्वनुषज्जते ॥ सर्वसंकल्पसंन्यासी यो
गारूढस्तदोच्यते ॥४॥ उद्धरेदात्मनात्मानं नात्मानमव
सादयेत् ॥ आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुरात्मैव रिपुरात्मनः
॥ बन्धुरात्मात्मनस्तस्य येनात्मैवात्मना जितः ॥ अना
त्मनस्तु शत्रुत्वे वर्तेतात्मैव शत्रुवत् ॥६॥ जितात्मनः प्र

शान्तस्य परमात्मा समाहितः ॥ शीतोष्णसुखदुःखेषु
तथा मानापमानयोः ॥७॥ ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा
कूटस्थो विजितेन्द्रियः ॥ युक्त इत्युच्यते योगी सम
लोष्टाश्मकाञ्चनः ॥८॥ सुहृन्मित्रार्युदासीनमध्यस्थ
द्वेष्यबन्धुषु ॥ साधुष्वपि च पापेषु समबुद्धिर्वि
शिष्यते ॥९॥ योगी युञ्जीत सततमात्मानं रहसि

गी.
२३

॥

स्थितः ॥ एकाकी यतचित्तात्मा निराशीरपरिग्रहः ॥
१० ॥ शुचौ देशे प्रतिष्ठाप्य स्थिरमासनमात्मनः ॥ ना
त्युच्छ्रितं नातिनीचं चैलाजिनकुशोत्तरम् ॥ ११ ॥ तत्रै
काग्रं मनः कृत्वा यतचित्तेन्द्रियक्रियः ॥ उपविश्या
सने युञ्ज्याद्योगमात्मविशुद्धये ॥ १२ ॥ समं कायशिरो
ग्रीवं धारयन्नचलं स्थिरः ॥ संप्रेक्ष्य नासिकाग्रं स्वं दि

शश्चानवलोकयन् ॥ १३ ॥ प्रशान्तात्मा विगतभीर्ब्रह्मचा
रिव्रते स्थितः ॥ मनः संयम्य मच्चित्तो युक्त आसीत
मत्परः ॥ १४ ॥ युञ्जन्नेवं सदात्मानं योगी नियतमा
नसः ॥ शान्तिं निर्वाणपरमां मत्संस्थामधिगच्छति
॥ १५ ॥ नात्यश्नतस्तु योगोऽस्ति न चैकान्तमनश्नतः ॥ न चा
तिस्वप्नशीलस्य जाग्रतो नैव चार्जुन ॥ १६ ॥ युक्ताहार

विहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ॥ युक्तस्वप्नावबोधस्य
योगो भवति दुःखहा ॥ १७ ॥ यदा विनियतं चित्तमा
त्मन्येवावतिष्ठते ॥ निःस्पृहः सर्वकामेभ्यो युक्त इत्यु
च्यते तदा ॥ १८ ॥ यथा दीपो निवातस्थो नेङ्गते सोपमा ।
स्मृता ॥ योगिनो यतचित्तस्य युञ्जतो योगमात्मनः ॥ १९
यत्रोपरमते चित्तं निरुद्धं योगसेवया ॥ यत्र चैवात्म

नात्मानं पश्यन्नात्मनि तुष्यति ॥ २० ॥ सुखमात्यन्तिकं
यत्तद्बुद्धिग्राह्यमतीन्द्रियं ॥ वेत्ति यत्र न चैवायं स्थि
तश्चलति तत्त्वतः ॥ २१ ॥ यं लब्ध्वा चापरं लाभं मन्यते
नाधिकं ततः ॥ यस्मिन्स्थितो न दुःखेन गुरुणापि वि
चाल्यते ॥ २२ ॥ तं विद्याद्दुःखसंयोगवियोगं योग
संज्ञितम् ॥ स निश्चयेन योक्तव्यो योगोऽनिर्विण्णचे ।

तसा ॥२३॥ संकल्पप्रभवान्कामांस्त्यक्त्वा सर्वानशेष
तः ॥ मनसैवेंद्रियग्रामं विनियम्य समंततः ॥२४॥
शनैः शनैरुपरमेद्बुद्ध्या धृतिगृहीतया ॥ आत्मसंस्थं
मनः कृत्वा न किंचिदपि चिंतयेत् ॥२५॥ यतो यतो
निश्चरति मनश्चंचलमस्थिरं ॥ ततस्ततो नियम्यै
तदात्मन्येव वशं नयेत् ॥२६॥ प्रशांतमनसं ह्येनं यो

गिनं सुखमुत्तमं ॥ उपैति शांतरजसं ब्रह्मभूत
मकल्मषं ॥२७॥ युंजन्नेवं सदात्मानं योगी विग
तकल्मषः ॥ सुखेन ब्रह्मसंस्पर्शमत्यंतं सुखमश्नुते
२८ ॥ सर्वभूतस्थमात्मानं सर्वभूतानि चात्मनि ॥ ईक्ष
ते योगयुक्तात्मा सर्वत्र समदर्शनः ॥२९॥ यो मां पश्य
ति सर्वत्र सर्वं च मयि पश्यति ॥ तस्याहं न प्रणश्यामि

[illegible] ॥੩੦॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥੩੧॥ [illegible]
[illegible] ॥੩੨॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥੩੩॥

[illegible] ॥
[illegible] ॥੩੪॥
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥੩੫॥ [illegible]

अ॥ अयतिः श्रद्धयोपेतो योगाच्चलितमानसः॥ अ
प्राप्य योगसंसिद्धिं कां गतिं कृष्ण गच्छति॥३७॥ क
च्चिन्नोभयविभ्रष्टश्छिन्नाभ्रमिव नश्यति॥ अप्रतिष्ठो
महाबाहो विमूढो ब्रह्मणः पथि॥३८॥ एतन्मे सं
शयं कृष्ण छेत्तुमर्हस्यशेषतः॥ त्वदन्यः संशयस्यास्य छे
त्ता न ह्युपपद्यते॥३९॥ श्रीभगवानुवाच॥ पार्थ नैवे

ह नामुत्र विनाशस्तस्य विद्यते॥ न हि कल्याणकृ
श्चिद्दुर्गतिं तात गच्छति॥४०॥ प्राप्य पुण्यकृतां लोका
नुषित्वा शाश्वतीः समाः॥ शुचीनां श्रीमतां गेहे योग
भ्रष्टोऽभिजायते॥४१॥ अथवा योगिनामेव कुले भव
ति धीमतां॥ एतद्धि दुर्लभतरं लोके जन्म यदीदृशं
॥४२॥ तत्र तं बुद्धिसंयोगं लभते पौर्वदेहिकं॥ यतते

गी.
२७

क्षंतेदंभविक्षनमिदंवह्यश्मेषतः ॥ यद्भुङ्गे।
दक्षयेदक्षरहभवमिहते ॥ ३ ॥ भवधमुत्रमद।
भेषकश्चिहृतविमिश्चये ॥ यतक्षमपिमिश्चुकंक।
श्चिमंवेतिमृतः ॥ ३ ॥ क्षुमिकपेवलेवाधुःणेभवै।
शुद्धिवेवम ॥ पदक्ष्ररउगीयंभेक्षिवाभूतविश्चरूप
य ॥ पपेयमिश्रभूतांपूतर्तिविश्चिमेपगं ॥ ताविद्धः

तुंभक्तदेयेवेदृत्सात्तेणागाउ ॥ ५ ॥ एवहैवी।
त्रिक्षुत्तिभवाभीद्रपणगय ॥ पदेनब्रुणगाउः
धृकवःभत्तयपुक्ष ॥ ६ ॥ भत्तुःपवउवेवगृहिकि
मश्चिणत्तद्भय ॥ भविमवमिंपेउंप्रवेभग्निगा।
गुउव ॥ ७ ॥ मैदमधुकेतेवधकुग्निमतमिपुद
वेः ॥ भुन्वःभनवेषेधमवःणेपोमदवंचव ॥ ३

पॄॅगाङुःऽविहांमतेणाह्माम्भिविकवर्भो॥णी
वसंभवङ्कुडेषडपह्माम्भिडपाश्विष॥७॥नीणांभा
भवकुडरगांविह्मिपाकभनाउवभा॥शङ्खिवाह्मिभ
डभम्भिडेणाधुणाश्विनाभदमा॥१०॥वूलेवलव।
डुंमादेकभगणाविवलिडं॥पश्यविमहुंडुडेषक
भेम्भिठरडघठ॥११॥येमैवभाह्मिककवागणाभ

भूमभाह्र्ये॥भडाग्वेडिडाव्विह्मिवडदेडेषडे
भयि॥१२॥डिकिडुऽऽभयेहवेडेकिःभवभिडं
णागडा॥भेदिडंगाहिम्नाडिभाभेहुःपवभहूप
भा॥१३॥मैवीहृषेगगुऽऽभयीभभभायाकवहः।
या॥भाभेवयेभूपहडेभायाभेडंडवेडिडे॥१४॥
नभांदगुग्निभढःभूपहडेनगुणभाः॥भायय

गी. ४३

दे ॥ लक्षेमंवहाः कभाम्येवविदिङादिङ्गना ॥ अ
महंवद्धुदलेत्रेषांग्रफ्रवहल्ल्भेणमां ॥ येवांदेवव्र
ॊयात्रिभक्तज्याग्त्रिभाभपि ॥ ३४ ॥ मद्धूर्ङेद्धक्रिभ
पवंभद्ध्रेभाभवङ्गृषः ॥ पवंठवभस्त्रग्रेभाभाद्धृष
भक्तुभभा ॥ ३५ ॥ नादंपृकमः भवशुयेगमायाम
भावङ्कः ॥ प्रकैयंनाङ्किस्यादिलिंकेभामभणाभद्धृयं ॥

वेमद्दंभमशीङविवङभानाविमाल्ला ॥ दविष्टा
ल्मिमक्रुङविभोङवेमदनकछ्वा ॥ ३६ ॥ उक्छुवेवा
भभुङ्गेरद्दछ्भेदनठाउ ॥ भवक्रुङविभंभेदमूने
याङ्गिपरङ्भ ॥ ३७ ॥ येषांडुङजोङपायुंणानाथ
इकमदं ॥ देख्छ्भेदविमृङ्गाकणाङ्गेभोमद्व
वृङः ॥ ३८ ॥ नानभभभेकायभाभामिस्यपङ

[illegible] ॥ ॐ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ १ ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ १ ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

ज्ञोहमेवात्रदेहेदेहभृतांवर ॥४॥ अंतकालेचमा
मेवस्मरन्मुक्त्वाकलेवरं ॥ यःप्रयातिसमद्भावंया
तिनास्त्यत्रसंशयः ॥५॥ यंयंवापिस्मरन्भावंत्यजत्यंते
कलेवरं ॥ तंतमेवैतिकौंतेयसदातद्भावभावितः ॥
६ ॥ तस्मात्सर्वेषुकालेषुमामनुस्मरयुध्यच ॥ मय्यर्पि
तमनोबुद्धिर्मामेवैष्यस्यसंशयः ॥७॥ अभ्यासयोगयुक्ते

नचेतसानान्यगामिना ॥ परमंपुरुषंदिव्यंयातिपा
र्थानुचिंतयन् ॥८॥ कविंपुराणमनुशासितारम
णोरणीयांसमनुस्मरेद्यः ॥ सर्वस्यधातारमचिंत्यरूप
मादित्यवर्णंतमसःपरस्तात् ॥९॥ प्रयाणकाले
मनसाचलेनभक्त्यायुक्तोयोगबलेनचैव ॥ भ्रुवोर्मध्ये
प्राणमावेश्यसम्यक्सतंपरंपुरुषमुपैतिदिव्यं ॥१०॥

ज्ञोऽहमेवात्रदेहेदेहभृतांवर॥४॥ अन्तकालेचमा
मेवस्मरन्मुक्त्वाकलेवरं॥ यःप्रयातिसमद्भावंया
तिनास्त्यत्रसंशयः॥५॥ यंयंवापिस्मरन्भावंत्यजत्यन्ते
कलेवरं॥ तंतमेवैतिकौन्तेयसदातद्भावभावितः॥
६॥ तस्मात्सर्वेषुकालेषुमामनुस्मरयुध्यच॥ मय्यर्पि
तमनोबुद्धिर्मामेवैष्यस्यसंशयः॥७॥ अभ्यासयोगयुक्ते

नचेतसानान्यगामिना॥ परमंपुरुषंदिव्यंयातिपा
र्थानुचिन्तयन्॥८॥ कविंपुराणमनुशासितारम
णोरणीयांसमनुस्मरेद्यः॥ सर्वस्यधातारमचिन्त्यरूप
मादित्यवर्णंतमसःपरस्तात्॥९॥ प्रयाणकाले
मनसाचलेनभक्त्यायुक्तोयोगबलेनचैव॥ भ्रुवोर्मध्ये
प्राणमावेश्यसम्यक्सतंपरंपुरुषमुपैतिदिव्यं॥१०

यदक्षरं वेदविदो वदन्ति विशन्ति यद्यतयो वीतरा
गाः ॥ यदिच्छन्तो ब्रह्मचर्यं चरन्ति तत्ते पदं सङ्ग्रहेण प्र
वक्ष्ये ॥ ११ ॥ सर्वद्वाराणि संयम्य मनो हृदि निरुध्य च ॥
मूर्ध्न्याधायात्मनः प्राणमास्थितो योगधारणाम् ॥ १२ ॥
ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्मामनुस्मरन् ॥ यः प्रया
ति त्यजन्देहं स याति परमां गतिम् ॥ १३ ॥ अनन्यचे

ताः सततं यो मां स्मरति नित्यशः ॥ तस्याहं सुलभः पा
र्थ नित्ययुक्तस्य योगिनः ॥ १४ ॥ मामुपेत्य पुनर्जन्म दुः
खालयमशाश्वतम् ॥ नाप्नुवन्ति महात्मानः संसि
द्धिं परमां गताः ॥ १५ ॥ आब्रह्मभुवनाल्लोकाः पुनरावर्ति
नोऽर्जुन ॥ मामुपेत्य तु कौन्तेय पुनर्जन्म न विद्यते ॥ १६ ॥
सहस्रयुगपर्यन्तमहर्यद्ब्रह्मणो विदुः ॥ रात्रिं युग

गी.
४९

मदभ्रुंतेदेगुविदेताल: ॥१॥ मृहत्वाहुसय:
भवा:भूठवेटदागाभे ॥ गहूगाभेभलीवतेउउेवा
हठभंक्लके ॥ ०३ ॥ छुउगाभ:भागवायंछवाछ्उ
भलीयउे ॥ गहूगाभेवम:पाऊभूठववुदागाभे
०७ ॥ पाग्भूभगुठवैरेहजेहजभगाउत: ॥ य:
भभवेधछउेधरहृभ्रुववरिशुति ॥ ३० ॥ मवहेको

गऽह्हथभाऊ:पवभंताउिभा ॥ यंधाष्टलिव
वुउेछभूभपवभंभम ॥ ऊ ॥ भ्रुवथ:भपव:पाऊठ
ज्ञुलहभूनहृयया ॥ यंधाष्ट्रक्षाल्लिछुउवियेनभव
भिंउउे ॥ ३३ ॥ यउकलेउगच:उिभावउिंयेवये
भिवा: ॥ भूपाउ्याउिंकलंवेहाभिठवउप्ठ ॥
३३ ॥ मविहेतिरिठ:श्रृत्रु:धाधुभाउउगय

गी. ५७

उरस्थपाउगस्तुतिं विरूकवरूविमेघाबः ॥ ३३ ॥ श्रीमत
त्रिभुवाकस्थः धम्मभामकित्रियवं ॥ उरस्माद्भुभ
भंहेशिरिमीभुपध्वविवउडे ॥ ३४ ॥ भुजेनेतस्मेगमीहे
डेगागडःमाश्रुगीभभे ॥ एकयपाउत्पावतिभस्य
वउडेभवः ॥ ३५ ॥ वैडेंम्भगीपाकएवडेगीभदतिक
उव ॥ स्मम्भवेषकलेषयेगपजैकेवालव ॥ ३६ ॥

५८

वैडेषयूस्लेषउपम्भवैवमनेषमह्रूःदलेभूमि
धं ॥ भूडैंरिउमचभिमंविकिस्रकंपयेभ्रूनवभ
पैडिमाहूभा ॥ ३७ ॥ ॐ डिदीठगावश्रीगभुपनिभ
भुवरूविहूवांयेगमाभेमीदश्रलनभंवादेभ
दधनदषयेगीनाभाधर्भहूयःस्वः ॥ श्रीठगवाव
वाम ॥ ॐ डेंउगुरुहमभंपुवहावूनप्रयडे ॥ श्लं

सी.
५३

विलम्बमदिरं पुण्ड्रमेहमेघकम् ||१|| यथा।
विहारगामशुद्धपीविश्मिदविहरे || पञ्चावग
मण्डूपभगंकामहये ||३|| यमूच्छगनः।
पुण्यणदण्डगृहपरघ्रप || मध्याप्यमाविवर्तेम
हेमभावबुद्धि ||३|| भयाड्डमिवंभवेशाणाय
हृतप्रविश || भगुनिभवक्षणेनियान्देशव

स्थितः ||४|| बचभगुनिद्धगनिभपुभैयेगभैभ्रं ||
द्धठकबचभद्धगभिभभाक्कद्धठकवं नः ||५|| यद्धाक
मद्धिरौनिहेवाघुः भवरगेभद्रना || उघामवालि।
द्धगनिभद्धगभीदृपकागयं ||६|| भवद्धगनिकैते।
यघलतिवात्रिमामिकभा || कल्पलतयेपधगभिक
लफेविभदलपुरुदभा ||७|| भलनिभ्राभवषहवि।

विसृजामि पुनः पुनः ॥ भूतग्राममिमं कृत्स्नमवशं प्र-
कृतेर्वशात् ॥८॥ न च मां तानि कर्माणि निबध्नन्ति धनंज-
य ॥ उदासीनवदासीनमसक्तं तेषु कर्मसु ॥९
मयाध्यक्षेण प्रकृतिः सूयते सचराचरम् ॥ हेतुना-
नेन कौन्तेय जगद्विपरिवर्तते ॥१०॥ अवजानन्ति मां
मूढा मानुषीं तनुमाश्रितं ॥ परं भावमजानन्तो मम

भूतमहेश्वरम् ॥११॥ मोघाशा मोघकर्माणो मो-
घज्ञाना विचेतसः ॥ राक्षसीमासुरीं चैव प्रकृतिं
मोहिनीं श्रिताः ॥१२॥ महात्मानस्तु मां पार्थ दैवीं
प्रकृतिमाश्रिताः ॥ भजन्त्यनन्यमनसो ज्ञात्वा भूतादि-
मव्ययम् ॥१३॥ सततं कीर्तयन्तो मां यतन्तश्च दृढव्र-
ताः ॥ नमस्यन्तश्च मां भक्त्या नित्ययुक्ता उपासते

मी॰
८॰

ढुतबुद्धेरमरपुरेयगतेभाभुपामदे॥ सकदे॰
रपवडेरवरूणविश्वतेभापं॥ २४॥ बदेरतुगदे
यद्गः श्रुणदमदभोधयभा॥ भत्रेदमदमेवाह
भदमयिरदंरूतें॥ २५॥ मिजुदमश्रुणगतेभाउ
पउपिउमदः॥ वेहंपविज्ञमेद्भरपद्माभयर
देवम॥ २६॥ गविहडपक्रुः भाद्मीविवभः मरभं

भजउ॥ भुकवः भुलयभ्रारंविपारंगीणभद॥
यभा॥ २७॥ उपाश्रुदमदेवद्वेविगद्भश्रुद्भःए
मिम॥ यभ्रडंयेवभद्रुश्रभमभद्वादमल्ल॥ २८॥
उविहूभांमेभपाः भुउपापायद्वेविभुभवति
भ्रुजयते॥ डेभर्भभामाहूभुवेदुलेकमद्वितिमि
हद्धिनिकेवकैयापा॥ २९॥ उंउंकुंद्रुभवलेकेवि

गी.
६०

मालेकीलपश्हेमहलैकेविमति॥ रवेदूवीण्म
भश्रूपवागाङ्गाडेकभकभालकडे॥ ३०॥ मवहा
त्रिडयेडेभांयेणाकःपङ्गाभडे॥ डेषांनिहाकिष्क
नंयेगाकेभंवदथुदं॥ ३३॥ येपहुमेवडकजायण
डेमकूयाविडः॥ डेपिभाभेवकेडेयुयणांडूविणि
प्रवकभा॥ ३३॥ मदंदिभवयझ्नांकेजयाभकूडे

वण॥ वडभांभहिसवत्रिडडेवाङःप्रुवत्रिडे॥ ३४॥
यात्रिमेवङ्कडपैंबाधिमङ्गात्रिपिमवडः॥ कूड
तिपात्रिकूडेहूपात्रिभङ्गाणिचेपिभां॥ ३॥ पडे
धृषंदलेडेयेभेकज्ञाभ्रयङ्गुडि॥ डमदेकज्ञा
पलडभङ्गाभिभूयडाझवः॥ ३६॥ पकूगेषियम
ङ्गाभियङ्कडेषिमकवमिवडा॥ यडपशुमिके

६६

गी. ६३

तेय तत्कुरुष्व मदर्पणम् ॥२७॥ शुभाशुभफलैरेवं
मोक्ष्यसे कर्मबन्धनैः ॥ संन्यासयोगयुक्तात्मा विमुक्तो मा
मुपैष्यसि ॥२८॥ समोहं सर्वभूतेषु न मे द्वेष्योस्ति न
प्रियः ॥ ये भजन्ति तु मां भक्त्या मयि ते तेषु चाप्यहं ।
२९॥ अपि चेत्सुदुराचारो भजते मामनन्यभाक् ॥
साधुरेव स मन्तव्यः सम्यग्व्यवसितो हि सः ॥३०॥ क्षि

प्रं भवति धर्मात्मा शश्वच्छान्तिं निगच्छति ॥ कौंतेय प्र
तिजानीहि न मे भक्तः प्रणश्यति ॥३१॥ मां हि पा
र्थ व्यपाश्रित्य येपि स्युः पापयोनयः ॥ स्त्रियो वैश्यास्तथा शू
द्रास्तेपि यान्ति परां गतिम् ॥३२॥ किं पुनर्ब्रा
ह्मणाः पुण्या भक्ता राजर्षयस्तथा ॥ अनित्यमसु
खं लोकमिमं प्राप्य भजस्व माम् ॥३३॥

भयचाठवभकृतेभह्याणीभांनभकुद ॥ भा
मैवैघभिपज्ञैवभाग्नभद्दगायः ॥ ३२ ॥
॥ ॥ ३२ ॥ ॥ ॥ इति श्रीभगवद्गीतासूपनिष
त्सुब्रह्मविद्यायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसं
वादेज्ञानविज्ञानयोगोनामसप्तमो
ध्यायः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ॥ ओंनमोनारायणाय

श्रीभगवानुवाच ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ १ ॥ [illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ॥ ३ ॥
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ २ ॥ [illegible]

१५
गी.

मिबुद्धियोगंतंयेनमामुपयांतिते ॥ १० ॥ तेषामे
वानुकंपार्थमहमज्ञानजंतमः ॥ नाशयाम्यात्मभावस्थो
ज्ञानदीपेनभास्वता ॥ ११ ॥ अर्जुनउवाच ॥ प
रंब्रह्मपरंधामपवित्रंपरमंभवान् ॥ पुरुषं
शाश्वतंदिव्यमादिदेवमजंविभुं ॥ १२ ॥ आहु
स्त्वामृषयःसर्वेदेवर्षिर्नारदस्तथा ॥ असितोदे

वलोव्यासःस्वयंचैवब्रवीषिमे ॥ १३ ॥ सर्वमेतदृ
तंमन्येयन्मांवदसिकेशव ॥ नहितेभगवन्व्यक्तिं
विदुर्देवानदानवाः ॥ १४ ॥ स्वयमेवात्मनात्मानंवे
त्थत्वंपुरुषोत्तम ॥ भूतभावनभूतेशदेवदेवजग
त्पते ॥ १५ ॥ वक्तुमर्हस्यशेषेणदिव्याह्यात्मविभूत
यः ॥ याभिर्विभूतिभिर्लोकानिमांस्त्वंव्याप्यतिष्ठसि

कथंविद्यामहंयोगिंस्त्वांसदापरिचिंतयन् ॥ के
षुकेषुचभावेषुचिंत्योसिभगवन्मया ॥ १७ ॥ विस्त
रेणात्मनोयोगंविभूतिंचजनार्दन ॥ भूयःकथय
तृप्तिर्हिशृण्वतोनास्तिमेमृतम् ॥ १८ ॥ श्रीभग
वानुवाच ॥ हंततेकथयिष्यामिदिव्याह्यात्मविभू
तयः ॥ प्राधान्यतःकुरुश्रेष्ठनास्त्यंतोविस्तरस्यमे ॥

अहमात्मागुडाकेशसर्वभूताशयस्थितः ॥ अहमा
दिश्चमध्यंचभूतानामंतएवच ॥ २० ॥ आदित्याना
महंविष्णुर्ज्योतिषांरविरंशुमान् ॥ मरीचिर्मरुता
मस्मिनक्षत्राणामहंशशी ॥ २१ ॥ वेदानांसामवेदो
स्मिदेवानामस्मिवासवः ॥ इंद्रियाणांमनश्चा
स्मिभूतानामस्मिचेतना ॥ २२ ॥ रुद्राणांशंक

गी.

श्चास्मि वित्तेशो यक्षरक्षसां। वसूनां पावकश्चा
स्मि मेरुः शिखरिणामहं॥२३॥ पुरोधसां च मु
ख्यं मां विद्धि पार्थ बृहस्पतिं। सेनानीनामहं स्क
न्दः सरसामस्मि सागरः॥२४॥ महर्षीणां भृगुर
हं गिरामस्म्येकमक्षरं। यज्ञानां जपयज्ञोस्मि स्था
वराणां हिमालयः॥२५॥ अश्वत्थः सर्ववृक्षाणां

देवर्षीणां च नारदः॥ गन्धर्वाणां चित्ररथः सिद्धा
नां कपिलो मुनिः॥२६॥ उच्चैःश्रवसमश्वानां विद्धि
माममृतोद्भवं॥ ऐरावतं गजेन्द्राणां नराणां च नरा
धिपं॥२७॥ आयुधानामहं वज्रं धेनूनामस्मि
कामधुक्॥ प्रजनश्चास्मि कन्दर्पः सर्पाणामस्मि वा
सुकिः॥२८॥ अनन्तश्चास्मि नागानां वरुणो

१३
गी.

यादसामहम् ॥ पितॄणामर्यमा चास्मि यमः सं
यमतामहम् ॥२९॥ प्रह्लादश्चास्मि दैत्यानां का
लः कलयतामहम् ॥ मृगाणां च मृगेन्द्रोऽहं वैन
तेयश्च पक्षिणाम् ॥३०॥ पवनः पवतामस्मि रामः
शस्त्रभृतामहम् ॥ झषाणां मकरश्चास्मि स्रोतसा
मस्मि जाह्नवी ॥३१॥ सर्गाणामादिरन्तश्च मध्यं चैवा

हमर्जुन ॥ अध्यात्मविद्या विद्यानां वादः प्रवदताम
हम् ॥३२॥ अक्षराणामकारोऽस्मि द्वन्द्वः सामासि
कस्य च ॥ अहमेवाक्षयः कालो धाताहं विश्वतोमुखः
॥३३॥ मृत्युः सर्वहरश्चाहमुद्भवश्च भविष्यताम्
कीर्तिः श्रीर्वाक्च नारीणां स्मृतिर्मेधा धृतिः क्षमा
॥३४॥ बृहत्साम तथा साम्नां गायत्री छन्दसामहम् ॥

१७
मी.

भासासंभासनमोदिं दमहुरं कमभमाकरः ॥ २४ ॥
हुंहुलयमभमि त्तेणा भेणासिनामदमा ॥ णो
मिहवभाये भिमहुं भहुवडमदमा ॥ २५ ॥ वश्री
संवाभुरवे भिपाणवाचां णचाहयः ॥ भुवीराभ
इंदंहभः कवीनाभमचाकविः ॥ २६ ॥ रुम्भभय
डभमि नीडिगमिणिगीघडभा ॥ भोसंसैवामि

गहुसंहुवंहुनवडमदमा ॥ २७ ॥ यहाभिमवह
गसंवीणेडकदमल्लन ॥ नडकमिविनायहुम
याहुंडमनमनभा ॥ २८ ॥ नाडेभिभमकिहासंवि
हुसीसंधरडध ॥ नधकुमेधडःभुजेविकडेवि
भेभया ॥ २९ ॥ यहविकडिमहुंमीभडलिडमेव
वा ॥ ३ ॥ मेवावगाहुभुभभंमेमभंकवभा ॥ ३० ॥

गी.

अथवा बहुनैतेन किं ज्ञातेन तवार्जुन ॥ विष्टभ्याहमिदं कृत्स्नमेकांशेन स्थितो जगत् ॥ ४२ ॥ ॐ तत्सदिति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे विभूतियोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ ॥ अर्जुन उवाच ॥ ॥ मदनुग्रहाय परमं गुह्यमध्यात्मसंज्ञितं ॥ यत्त्वयोक्तं वचस्तेन मोहोयं विगतो मम

॥ १ ॥ भवाप्ययौ हि भूतानां श्रुतौ विस्तरशो मया त्वत्तः कमलपत्राक्ष माहात्म्यमपि चाव्ययं ॥ २ ॥ एवमेतद्यथात्थ त्वमात्मानं परमेश्वर । द्रष्टुमिच्छामि ते रूपमैश्वरं पुरुषोत्तम ॥ ३ ॥ मन्यसे यदि तच्छक्यं मया द्रष्टुमिति प्रभो । योगेश्वर ततो मे त्वं दर्शयात्मानमव्ययं ॥ ४ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ पश्य मे पार्थ

रूपाणि शतशोथ सहस्रशः॥ नानाविधानि दिव्या
नि नानावर्णाकृतीनि च॥५॥ पश्यादित्यान्वसून्रुद्रा
नश्विनौ मरुतस्तथा॥ बहून्यदृष्टपूर्वाणि प
श्याश्चर्याणि भारत॥६॥ इहैकस्थं जगत्कृत्स्नं पश्या
द्य सचराचरं॥ मम देहे गुडाकेश यच्चान्यद्द्रष्टुमि
च्छसि॥७॥ न तु मां शक्यसे द्रष्टुमनेनैव स्वचक्षु

षा॥ दिव्यं ददामि ते चक्षुः पश्य मे योगमैश्वरमा॥
८॥ संजय उवाच॥ एवमुक्त्वा ततो राजन्महायोगे
श्वरो हरिः॥ दर्शयामास पार्थाय परमं रूपमैश्व
रमा॥९॥ अनेकवक्त्रनयनमनेकाद्भुतदर्शनम
नेकदिव्याभरणं दिव्यानेकोद्यतायुधमा॥१०॥
दिव्यमाल्यांबरधरं दिव्यगन्धानुलेपनमा॥ सर्वा

73

गी.

73

इट्ठमयंदेवमनंतंविसुद्धेभावमा ॥ ७७ ॥ किंचिसु
दमदमसुदकेवेइणापकहिउ ॥ यदिकःसमकमी
माधूसकमपसूमअददवः ॥ ७४ ॥ उडकंणगाह
द्दंपुविदकअनेकण ॥ मपसुदेवदेवसमगीगे
पाइवसुण ॥ ७३ ॥ उडःभविष्यविद्वेद्दसंभे
वणसवः ॥ पु॰॰॰सुमिरमादेवंदडणसिरकवड

७१ ॥ मुलनडवाम ॥ पहुमिदेवंपुवदेवदेदम
वंमुवाइडविमेषभंमा ॥ चक॰॰॰भीमंकम
लामवश्रमधीवुभवावुगगोंस्विदिहार ॥ ७० ॥ व
नेकवाइमवक्रेनेइंपघामिवंभवडेनहुदपं ॥
गद्दनभट्टंधनसुवाकिंपघामिविवेसुरविस्क
पभा ॥ ७६ ॥ किगीएिवंगामिवंमद्धि॰॰॰मडेलेगा ।

शिं सर्वतो दीप्तिमन्तम् ॥ पश्यामि त्वां दुर्निरीक्ष्यं समन्ता
द्दीप्तानलार्कद्युतिमप्रमेयम् ॥१७॥ त्वमक्षरं परमं
वेदितव्यं त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम् ॥ त्वमव्ययः शा
श्वतधर्मगोप्ता सनातनस्त्वं पुरुषो मतो मे ॥१८॥ अनादि
मध्यान्तमनन्तवीर्यमनन्तबाहुं शशिसूर्यनेत्रम् ॥ पश्या
मि त्वां दीप्तहुताशवक्त्रं स्वतेजसा विश्वमिदं तपन्तं ॥

द्यावापृथिव्योरिदमन्तरं हि व्याप्तं त्वयैकेन दिशश्च स
र्वाः ॥ दृष्ट्वाद्भुतं रूपमुग्रं तवेदं लोकत्रयं प्रव्य
थितं महात्मन् ॥२०॥ अमी हि त्वां सुरसंघा विशन्ति ।
केचिद्भीताः प्राञ्जलयो गृणन्ति ॥ स्वस्तीत्युक्त्वा म
हर्षिसिद्धसंघाः स्तुवन्ति त्वां स्तुतिभिः पुष्कलाभिः
॥२१॥ रुद्रादित्या वसवो ये च साध्या विश्वेऽश्विनौ मरुत

ह्मेधपंघ्र॥ गउवयरूःभगमिडुमंधावीलते
हंविमिउस्सेवभवे॥३७॥ रूपंभदउेगरुवरूनेरं
भरुवादेवरुवाफ्रुस्याढं॥ वरूमरूंगेरूमंभ्रूक
रालंरूभ्रूलेस्सपुहुवि[illegible]उभुलादमा॥३८॥ नरूम
मंमीभवेकवलंलाउमन्नंतीभुवियालनेरं॥ म
भूदिठ्ठंभूहविउउमभ्रूणउिंगविरूभिमभमवि

ह्म॥३५॥ मंभ्रूकगलाविमउेभाणाविमहैवकल
लभविठवि॥ किमैचएचेरलकेमंमधभ्रमीमा
टेवेमणयाविवाम॥३६॥ समीदिउंपढउगभ्रुय
धरःभवेभदेवावीनियालमंथेः॥ ठीधिडे
भुउभउभुषामोभदभ्रमीवेवृपियेवभाढेः॥३
वरूलिमेउरूवभाउविमतिंमंभ्रूकगलाविठय

२५
गी.

नकानि ॥ केचिद्विलग्ना दशनांतरेषु संदृश्यंते चूर्णि
तैरुत्तमांगैः ॥२७॥ यथा नदीनां बहवोंबुवेगाः
समुद्रमेवाभिमुखा द्रवंति ॥ तथा तवामी नरलो
कवीरा विशंति वक्त्राण्यभिविज्वलंति ॥२८॥ यथा
प्रदीप्तं ज्वलनं पतंगा विशंति नाशाय समृद्धवे
गाः ॥ तथैव नाशाय विशंति लोकास्तवापि वक्त्राणि

समृद्धवेगाः ॥२९॥ लेलिह्यसे ग्रसमानः समंता
ल्लोकान्समग्रान्वदनैर्ज्वलद्भिः ॥ तेजोभिरापूर्य जग
त्समग्रं भासस्तवोग्राः प्रतपंति विष्णोः ॥३०॥ आख्या
हि मे को भवानुग्ररूपो नमोस्तु ते देववर प्रसीद ॥
विज्ञातुमिच्छामि भवंतमाद्यं न हि प्रजानामि तव प्र
वृत्तिम् ॥३१॥ श्रीभगवानुवाच ॥ कालोस्मि लो

गी.

क्षयकृत्प्रवृद्धो लोकान्समाहर्तुमिह प्रवृत्तः ॥ ऋ
तेऽपि त्वां न भविष्यन्ति सर्वे येऽवस्थिताः प्रत्यनीकेषु यो
धाः ॥ ३२ ॥ तस्मात्त्वमुत्तिष्ठ यशो लभस्व जित्वा शत्रून्भुं
क्ष्व राज्यं समृद्धम् ॥ मयैवैते निहताः पूर्वमेव
निमित्तमात्रं भव सव्यसाचिन् ॥ ३३ ॥ द्रोणं च भीष्मं च
जयद्रथं च कर्णं तथान्यानपि योधवीरान् ।

मया हतांस्त्वं जहि मा व्यथिष्ठा युध्यस्व जेतासि रणे स
पत्नान् ॥ ३४ ॥ संजय उवाच ॥ एतच्छ्रुत्वा व
चनं केशवस्य कृताञ्जलिर्वेपमानः किरीटी ॥ नम
स्कृत्वा भूय एवाह कृष्णं सगद्गदं भीतभीतः प्रण
म्य ॥ ३५ ॥ अर्जुन उवाच ॥ स्थाने हृषीकेश तव प्रकी
र्त्या जगत्प्रहृष्यत्यनुरज्यते च ॥ रक्षांसि भीतानि दि

महिमानं तवेदं मया प्रमादात्प्रणयेन
वापि ॥४१॥ यच्चावहासार्थमसत्कृतोऽसि विहार
शय्यासनभोजनेषु ॥ एकोऽथवाप्यच्युत तत्समक्षं तत्क्षा
मये त्वामहमप्रमेयं ॥४२॥ पितासि लोकस्य चरा
चरस्य त्वमस्य पूज्यश्च गुरुर्गरीयान् ॥ न त्वत्समोऽस्त्यभ्य
धिकः कुतोऽन्यो लोकत्रयेऽप्यप्रतिमप्रभावः ॥४३

तस्मात्प्रणम्य प्रणिधाय कायं प्रसादये त्वामह
मीशमीड्यं ॥ पितेव पुत्रस्य सखेव सख्युः प्रियः
प्रियायार्हसि देव सोढुं ॥४४॥ अदृष्टपूर्वं हृ
षितोऽस्मि दृष्ट्वा भयेन च प्रव्यथितं मनो मे ॥ तदेव मे
दर्शय देव रूपं प्रसीद देवेश जगन्निवास ॥४५॥
किरीटिनं गदिनं चक्रहस्तमिच्छामि त्वां द्रष्टुमहं

१७
मी.

उथेव॥ उँवेवकुपें॰॰मउठुणेनमदमगदेठव॰
विश्वप्रडे॥ २५॥ श्रीठगवाउवाय्॥ भयाप्रमवेचउ
वाल्नेयंकपंपवंमविडभाद्मयेगाउर॥ डेणेभयंवि
भमवडभाहंयमेडमदेवनमक्ष्यवं॥ २६॥ नवेम
यहृहयवैनमनैवमहियाकिवउपेकिदगैः॥ मवं
कपःमक्रमदंरलेकेरथ्रंडमदेवजमनंसीव॥ मं

उहे१

क

भा[illegible]षभामविप्रकठवेमक्षुकुपंयेगभीम
ङ्गभेमभा॥ हयेडकीःभ्रीडभगाःपचभुंडमेवभे
कुपभिमंभूपष्॥ २३॥ मंणायडवाय॥ उदल्नं
वाश्वमेवपृषेकृषकेकुपंमवयाभामङ्गयः॥ प्र
शुभयाभामवकीडभेवंकुडापचःभोष्टवपमद
दक्ष॥ २७॥ श्रुङ्कनडवाय॥ मघुंमभाडधंकपंड

वसौम्यंजनार्दन॥इदानीमस्मिसंवृत्तःसचेताःप्र
कृतिंगतः॥५१॥श्रीभगवानुवाच॥सुदुर्दर्शमिदं
रूपंदृष्टवानसियन्मम॥देवाअप्यस्यरूपस्यनित्यं
दर्शनकांक्षिणः॥५२॥नाहंवेदैर्नतपसानदानेन
नचेज्यया॥शक्यएवंविधोद्रष्टुंदृष्टवानसिमांय
था॥५३॥भक्त्यात्वनन्ययाशक्यअहमेवंविधोर्जुन

ज्ञातुंद्रष्टुंचतत्त्वेनप्रवेष्टुंचपरंतप॥५४॥मत्कर्मकृ
न्मत्परमोमद्भक्तःसंगवर्जितः॥निर्वैरःसर्वभूते
षुयःसमामेतिपाण्डव॥५५॥इतिश्रीभगवद्गी
तासुउपनिषत्सुब्रह्मविद्यायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जु
नसंवादेविश्वरूपदर्शनयोगोनाम एकादशोध्या
यः॥११॥अर्जुनउवाच॥ः॥एवंसततयुक्तायेभ

क्तास्त्वां पर्युपासते ॥ ये चाप्यक्षरमव्यक्तं तेषां के योग
वित्तमाः ॥१॥ श्रीभगवानुवाच ॥ मय्यावेश्य मनो
ये मां नित्ययुक्ता उपासते ॥ श्रद्धया परयोपेतास्ते मे यु
क्ततमा मताः ॥२॥ ये त्वक्षरमनिर्देश्यमव्यक्तं पर्युपा
सते ॥ सर्वत्रगमचिन्त्यं च कूटस्थमचलं ध्रुवम् ॥
संनियम्येन्द्रियग्रामं सर्वत्र समबुद्धयः ॥ ते प्राप्नुव

न्ति मामेव सर्वभूतहिते रताः ॥४॥ क्लेशोऽधिकतरस्ते
षामव्यक्तासक्तचेतसां ॥ अव्यक्ता हि गतिर्दुःखं दे
हवद्भिरवाप्यते ॥५॥ ये तु सर्वाणि कर्माणि मयि सं
न्यस्य मत्पराः ॥ अनन्येनैव योगेन मां ध्यायन्त उपासते
॥६॥ तेषामहं समुद्धर्ता मृत्युसंसारसागरात् ॥ भवा
मि नचिरात्पार्थ मय्यावेशितचेतसां ॥७॥ मय्येव मन

त्स्व मयि बुद्धिं निवेशय॥ निवसिष्यसि मय्येव अत ऊ
र्ध्वं न संशयः॥८॥ अथ चित्तं समाधातुं न शक्नोषि मयि
स्थिरम्॥ अभ्यासयोगेन ततो मामिच्छाप्तुं धनञ्जय॥९
॥ अभ्यासेऽप्यसमर्थोऽसि मत्कर्मपरमो भव॥ मदर्थमपि क
र्माणि कुर्वन्सिद्धिमवाप्स्यसि॥१०॥ अथैतदप्यशक्तोऽसि
कर्तुं मद्योगमाश्रितः॥ सर्वकर्मफलत्यागं ततः कुरु यता

त्मवान्॥११॥ श्रेयो हि ज्ञानमभ्यासाज्ज्ञानाद्ध्यानं वि
शिष्यते॥ ध्यानात्कर्मफलत्यागस्त्यागाच्छान्तिरनन्तरं॥
१२॥ अद्वेष्टा सर्वभूतानां मैत्रः करुण एव च॥ निर्म
मो निरहंकारः समदुःखसुखः क्षमी॥१३॥ संतुष्टः
सततं योगी यतात्मा दृढनिश्चयः॥ मय्यर्पितमनोबु
द्धिर्यो मद्भक्तः स मे प्रियः॥१४॥ यस्मान्नोद्विजते लो

13
गी॰

ते लोको लोकान्नोद्विजते च यः ॥ हर्षामर्षभयोद्वेगैर्मुक्तो
यः स च मे प्रियः ॥१५॥ अनपेक्षः शुचिर्दक्ष उदासी-
नो गतव्यथः ॥ सर्वारम्भपरित्यागी यो मद्भक्तः स
मे प्रियः ॥१६॥ यो न हृष्यति न द्वेष्टि न शोचति न कां-
क्षति ॥ शुभाशुभपरित्यागी भक्तिमान्यः स मे प्रियः
॥१७॥ समः शत्रौ च मित्रे च तथा मानापमानयोः ॥

शीतोष्णसुखदुःखेषु समः सङ्गविवर्जितः ॥ तु-
ल्यनिन्दास्तुतिर्मौनी सन्तुष्टो येन केनचित् ॥ अनिके-
तः स्थिरमतिर्भक्तिमान्मे प्रियो नरः ॥१९॥ ये तु ध-
र्म्यामृतमिदं यथोक्तं पर्युपासते ॥ श्रद्दधाना मत्प-
रमा भक्तास्तेऽतीव मे प्रियाः ॥२०॥ इति श्रीभगवद्गी-
तासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णा-

र्जुनसंवादे भक्तियोगो नाम द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥ अर्जु
न उवाच ॥ प्रकृतिं पुरुषं चैव क्षेत्रं क्षेत्रज्ञमेव च ॥
एतद्वेदितुमिच्छामि ज्ञानं ज्ञेयं च केशव ॥ ० ॥ श्रीभग
वानुवाच ॥ इदं शरीरं कौन्तेय क्षेत्रमित्यभिधीयते ॥
एतद्यो वेत्ति तं प्राहुः क्षेत्रज्ञ इति तद्विदः ॥ १ ॥ क्षेत्र
ज्ञं चापि मां विद्धि सर्वक्षेत्रेषु भारत ॥ क्षेत्रक्षेत्रज्ञयो

र्ज्ञानं यत्तज्ज्ञानं मतं मम ॥ तत्क्षेत्रं यच्च यादृक्च यद्विक
ारि यतश्च यत् ॥ स च यो यत्प्रभावश्च तत्समासेन मे शृ
णु ॥ ४ ॥ ऋषिभिर्बहुधा गीतं छन्दोभिर्विविधैः पृ
थक् ॥ ब्रह्मसूत्रपदैश्चैव हेतुमद्भिर्विनिश्चितैः ॥ ५
महाभूतान्यहंकारो बुद्धिरव्यक्तमेव च ॥ इन्द्रियाणि
दशैकं च पञ्च चेन्द्रियगोचराः ॥ ६ ॥ इच्छा द्वेषः सु

३८
गी.

पिंडःयंमेभाग्यलेशनाशतिः ॥ पतद्देहंभभमेन
भविकारभूतहंभर ॥१॥ सुभाविद्यमिंदंवि
भर्दिभाकात्रिगलवं ॥ शुभाद्देधाभवंमोसंभेदः
भाद्यविविवृत्तः ॥३॥ ःस्त्रियाकेषवैरागूभवदं
कत्तवम ॥ तामसहंहणानहाणिद्गःणप्रदेधावम
नभा ॥७॥ ममद्विनदिमष्टःभदत्नवलदः

दिष ॥ निर्देहमभमणिदुडभिक्षुनिर्देपपत्रिषु ॥५॥
भविमानहृयेगेनकक्रिरहृतिमणि ॥ विविक्त
देमभेविद्भगतिलनंभमति ॥६॥ पत्रानमद्धानि
दुःखंदुष्लाकदवं ॥ पतद्धनभिर्त्तिपिकभल्लनंय
मदेवषा ॥७॥ क्लेयंयदुपुवहाभियद्धुद्रामदभ
शुभे ॥ पशविभदवंवकनभडयामदष्टुडे ॥८॥

भवः पाणिपाणिंउ दवउदिमिरे भणे ॥ भवः
सुतिभल्लैकेभवभावदुद्विमुदि ॥ ७ ॥ भवैविपउ
उदभंभवेद्रियविवलिउं ॥ यमञ्जंमवदवैवि
नुं॰नु॰उद्धम ॥ ८ ॥ मदिरतच्चउतामभवरंम
रभवम ॥ प्रज्ञाइउमविल्लेयंडरखंमणिकेमउस
९ ॥ मविदञ्जंमदुउेषविदञ्जमिवमभिउं ॥ उउद

उमउद्ध्वयंगुमिखपदविश्वम ॥ ११ ॥ हृदिवाभा
पिउहृलिथमभःपरभहुउे ॥ ह्लवंल्लयंद्बनागुहु
मिमवशविधिउं ॥ १२ ॥ उतिदेउंडवाल्लवंल्लयंउे
जंमभामउः ॥ भद्दजाम्उडिल्लयमद्दवायेपप
हुउे ॥ १३ ॥ भुनतिंभदधंयैवविद्दगामीउदवपि
विकरंगुरु॰वैवविद्रिभदतिंमदवाना ॥ १४ ॥

३७
गी.
८

कटकाम्लकृमेदेतुः प्रलडिकहूते ॥ प्रनषंःम
ण्डःगपनांठैक्रावेदेतुकहूते ॥३१॥ प्रनषंःप्रक्रिडि
ठैपिङ्क्रैप्रलडिलत्रुग्रा ॥ काम्लेत्रुम्लमक्रैषृ
ममहैनिगाम्नय ॥३२॥ उपद्रघूषात्रमज्ञाग्रमकडुनै
ज्ञमदेत्रुवः ॥ प्रामाम्नेडिमाप्रकैमेदेषिद्दनषंः
षः ॥३३॥ यापवंवेडिप्रनषंप्रलडिंमत्रुम्लेःमन

भवषावत्रुभावैपिनभङ्घयोठिलयते ॥३४॥ हाने
गाङ्घनिपश्चिकेमिमङ्घनभाङ्घगा ॥ मरेभांाते
नयेगेनकङ्घयेगेनमापते ॥३५॥ मरेडेवमलन
तुःमृत्राहेहुरपामडे ॥ डेपिमाडिडंडेवमहृ
मृडिपगवग्नुः ॥३६॥ यावङ्घेलयतेकिंमिङ्घ
डंभ्रवगामृभं ॥ केडकेडङ्गुभंयेगाडङ्घिङ्घि

रतर्षभ॥२६॥समंसर्वेषुभूतेषुतिष्ठंतंपरमेश्वरं
विनश्यत्स्वविनश्यंतंयःपश्यतिसपश्यति॥२७॥समं
पश्यन्हिसर्वत्रसमवस्थितमीश्वरं॥नहिनस्त्या
त्मनात्मानंततोयातिपरांगतिं॥२८॥प्रकृत्यैवचक
र्माणिक्रियमाणानिसर्वशः॥यःपश्यतितथात्मान
मकर्तारंसपश्यति॥२९॥यदाभूतपृथग्भावमेकस्थ

मनुपश्यति॥ततएवचविस्तारंब्रह्मसंपद्यतेतदा
अनादित्वान्निर्गुणत्वात्परमात्मायमव्ययः॥शरीर
स्थोपिकौंतेयनकरोतिनलिप्यते॥३१॥यथासर्व
गतंसौक्ष्म्यादाकाशंनोपलिप्यते॥सर्वत्रावस्थितोदे
हेतथात्मानोपलिप्यते॥३२॥यथाप्रकाशयत्येकः
कृत्स्नंलोकमिमंरविः॥क्षेत्रंक्षेत्रीतथाकृत्स्नंप्रकाश

२७
गी.
५

यतिगच्छत ॥ ३१ ॥ केशवकेशवयोगेवभत्रगंस्वनयका
षा ॥ क्षत्रभक्तिर्भवंकंयथेविस्तरात्रितेथवं ॥ ३२ ॥ इ
ति श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायांयोगशा
स्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे केशवकेशवविठगयोगोना
मध्ययोममेध्यायः ॥ ३ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ परंब्र
यः ध्रुवत्वं हि सिद्धनां संस्वभक्तं ॥ यद्धस्वभवनवः भ

वेपनं सिद्धिं सिद्धेनाङः ॥ १ ॥ उसंस्थवभपासिद्धमभ
माणक्रुभावाडः ॥ भनोपिनेपस्थिनेभ्रुलयेनहृषि
य ॥ ३ ॥ भभयोनिम्रदइक्रंउमिन्नंमणभूदमा
संठवः भवक्रुङगांडेकेववतिकरउ ॥ ४ ॥ भवयोनिम
केडेयप्रइयः संठवत्रियाः ॥ उसंवक्षमदहेति
गदंगीताभूकः सिद्ध ॥ ५ ॥ भक्तंगणाभुमउत्रिग्रः

प्रकृतिसंभवाः ॥ निबध्नंति महाबाहो देहे देहिनम
व्ययम् ॥५॥ तत्र सत्त्वं निर्मलत्वात्प्रकाशकमनामय
म् ॥ सुखसंगेन बध्नाति ज्ञानसंगेन चानघ ॥६॥ र
जो रागात्मकं विद्धि तृष्णासंगसमुद्भवम् ॥ तन्निब
ध्नाति कौंतेय कर्मसंगेन देहिनम् ॥७॥ तमस्त्व
ज्ञानजं विद्धि मोहनं सर्वदेहिनां ॥ प्रमादालस्यनिद्राभि

स्तन्निबध्नाति भारत ॥८॥ सत्त्वं सुखे संजयति रजः
कर्मणि भारत ॥ ज्ञानमावृत्य तु तमः प्रमादे संजय
त्युत ॥९॥ रजस्तमश्चाभिभूय सत्त्वं भवति भारत ॥
रजः सत्त्वं तमश्चैव तमः सत्त्वं रजस्तथा ॥१०॥ सर्वद्वा
रेषु देहेऽस्मिन्प्रकाश उपजायते ॥ ज्ञानं यदा तदा विद्या
द्विवृद्धं सत्त्वमित्युत ॥११॥ लोभः प्रवृत्तिरारंभः कर्म

द्रष्टानुपश्यति ॥ गुणेभ्यश्च परं वेत्ति मद्भावं सोऽधिग
च्छति ॥१९॥ गुणानेतानतीत्य त्रीन्देही देहसमुद्भवा
न् ॥ जन्ममृत्युजरादुःखैर्विमुक्तोऽमृतमश्नुते ॥२०॥
अर्जुन उवाच ॥ कैर्लिङ्गैस्त्रीन्गुणानेतानतीतो भवति
प्रभो ॥ किमाचारः कथं चैतांस्त्रीन्गुणानतिवर्तते ॥२१॥
श्रीभगवानुवाच ॥ प्रकाशं च प्रवृत्तिं च मोहमेव च पा

ण्डव ॥ न द्वेष्टि संप्रवृत्तानि न निवृत्तानि काङ्क्ष
ति ॥२२॥ उदासीनवदासीनो गुणैर्यो न विचाल्य
ते ॥ गुणा वर्तन्त इत्येव योऽवतिष्ठति नेङ्गते ॥२३॥ स
मदुःखसुखः स्वस्थः समलोष्टाश्मकाञ्चनः ॥ तुल्य
प्रियाप्रियो धीरस्तुल्यनिन्दात्मसंस्तुतिः ॥२४॥ मानाप
मानयोस्तुल्यस्तुल्यो मित्रारिपक्षयोः ॥ सर्वारम्भप

गी.

निहागीत्रुग्रीडःभत्रहूडे॥३४॥भांमयेहहि
माले॥ हजियेगेनभेवडे॥भत्रुग्रुदमभडीहैड
वृकृष्ठयायकलडे॥३५॥वक्र॥दियविष्वाद
भमडश्राहयश्रम॥माश्रुडश्रमणमश्रुभगपश्रैक
तिकश्रम॥३६॥ इतिश्रीठगवज्ञीडाश्रुपनिषश्र
ब्रह्मविद्यायांयेगमाम्भेश्रीनश्रालूनभंवादेत्रु॥

यविठागयेगेनाभमश्रुडदमेश्यायः॥१३॥श्रीठग
वानुवाच॥उत्रग्रलभवःमापभग्रुंश्राहरह
मभा॥कर्यंभियश्रुपकनियश्रुंवेदभवेमविड
॥मणश्रेश्रुभडाभुश्रमापापत्रु॥भूवश्रुवि
धयभूकालाः॥मणश्रुश्रुलाहश्रमभडडानिकम
श्रवश्रीनिभवधलेके॥२॥रश्रुपभश्रृंदडवेपल

श्रीगी. ९४

वेदैश्च सर्वैरहमेव वेद्यो वेदान्तकृद्वेदविदेव चाहम् ॥१५॥ द्वाविमौ पुरुषौ लोके क्षरश्चाक्षर एव च ॥ क्षरः सर्वाणि भूतानि कूटस्थोऽक्षर उच्यते ॥१६॥ उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ॥ यो लोकत्रयमाविश्य बिभर्त्यव्यय ईश्वरः ॥१७॥ यस्मात्क्षरमतीतोऽहमक्षरादपि चोत्तमः ॥ अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तमः ॥१८॥ यो मामेवमसंमूढो जानाति पुरुषोत्तमः ॥ स सर्वविद्भजति मां सर्वभावेन भारत ॥१९॥ इति गुह्यतमं शास्त्रमिदमुक्तं मयानघ ॥ एतद्बुद्ध्वा बुद्धिमान्स्यात्कृतकृत्यश्च भारत ॥२०॥ इति

श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे पञ्चदशोऽध्यायः पुरुषोत्तमयोगः

गी.

नाम पञ्चदशोऽध्यायः ॥१५॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अभ
यं सत्वसंशुद्धिर्ज्ञानयोगव्यवस्थितिः ॥ दानं दमश्च य
ज्ञश्च स्वाध्यायस्तप आर्जवम् ॥१॥ अहिंसा सत्यमक्रो
धस्त्यागः शान्तिरपैशुनम् ॥ दया भूतेष्वलोलुत्वं मार्द
वं ह्रीरचापलम् ॥२॥ तेजः क्षमा धृतिः शौचमद्रो
हो नातिमानिता ॥ भवन्ति सम्पदं दैवीमभिजातस्य भा

रत ॥३॥ दम्भो दर्पोऽभिमानश्च क्रोधः पारुष्यमेव च ॥
अज्ञानं चाभिजातस्य पार्थ सम्पदमासुरी ॥४॥ दैवी
सम्पद्विमोक्षाय निबन्धायासुरी मता ॥ मा शुचः स
म्पदं दैवीमभिजातोऽसि पाण्डव ॥५॥ द्वौ भूतसर्गौ
लोकेऽस्मिन्दैव आसुर एव च ॥ दैवो विस्तरशः प्रोक्त
आसुरं पार्थ मे शृणु ॥६॥ प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च जना

७३
गी.
७२

नविद्मश्चग: ॥ वमौमंचाथिमामाचैनमहंडेथवि
हृते ॥ १ ॥ घमहमभूतिभत्तेणागमात्करणीश्वरं ॥
मपमम्भमंछडेकिमहृक्षमदैडकं ॥ ३ ॥ मडंम
भिमवमहनम्भूम्भैल्मवहूयः ॥ भूठवंहूगकमं
ः कयायणागडेद्दिडः ॥ ७ ॥ कमभामिहृद
भ्रुंमम्भमानमभमाविडः ॥ मेदहृदीह्यमह्ना

दहुवहुडेडुमिवुडः ॥ १० ॥ मिडुभथविमेयांम
भूलयांडम्भयामिडः ॥ कमेयठेगायवभामडा
वमिकिविद्मयाः ॥ ११ ॥ वुमायाममैडवहुःक
भक्रेपयमयमुश्रः ॥ गंदडेकमठेगाकमहायो
गक्रमेमयाना ॥ १३ ॥ डमभहूभयालवृभिम
भमेभ्रुमभेवबं ॥ डमभौमभपिमेठविषहडिभ

१०

७७
गी.
०५

र्धनं ॥१३॥ असौ मया हतः शत्रुर्हनिष्ये चापरान
पि ॥ ईश्वरोऽहमहं भोगी सिद्धोऽहं बलवान्सुखी ॥१४॥ आ
ढ्योऽभिजनवानस्मि कोऽन्योऽस्ति सदृशो मया ॥ यक्ष्ये
दास्यामि मोदिष्य इत्यज्ञानविमोहिताः ॥१५॥ अने
कचित्तविभ्रान्ता मोहजालसमावृताः ॥ प्रसक्ताः
कामभोगेषु पतन्ति नरकेऽशुचौ ॥१६॥ आत्मसंभावि

ताः स्तब्धा धनमानमदान्विताः ॥ यजन्ते नामयज्ञैस्ते दम्भेना
विधिपूर्वकम् ॥१७॥ अहंकारं बलं दर्पं कामं
क्रोधं च संश्रिताः ॥ मामात्मपरदेहेषु प्रद्विषन्तोऽभ्यसू
यकाः ॥१८॥ तानहं द्विषतः क्रूरान्संसारेषु नराधमा
न् ॥ क्षिपाम्यजस्रमशुभानासुरीष्वेव योनिषु ॥१९॥
आसुरीं योनिमापन्ना मूढा जन्मनि जन्मनि ॥ मामप्रा

प्यैव कौन्तेय ततो यान्त्यधमां गतिम् ॥ २० ॥ त्रिविधं नरक
स्येदं द्वारं नाशनमात्मनः ॥ कामः क्रोधस्तथा लोभस्त
स्मादेतत्त्रयं त्यजेत् ॥ २१ ॥ एतैर्विमुक्तः कौन्तेय तमो
द्वारैस्त्रिभिर्नरः ॥ आचरत्यात्मनः श्रेयस्ततो याति परां
गतिम् ॥ २२ ॥ यः शास्त्रविधिमुत्सृज्य वर्तते कामका
रतः ॥ न स सिद्धिमवाप्नोति न सुखं न परां गतिम् ॥ २३ ॥

स्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते कार्याकार्यव्यवस्थितौ ॥ ज्ञा
त्वा शास्त्रविधानोक्तं कर्म कर्तुमिहार्हसि ॥ २४ ॥ इति
श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे
श्रीकृष्णार्जुनसंवादे दैवासुरसंपद्विभागयोगो नाम
षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ अर्जुन उवाच ॥ ये शास्त्रविधि
मुत्सृज्य यजन्ते श्रद्धयान्विताः ॥ तेषां निष्ठा तु का कृ

गी.
०७

सुमइअभिंदणसुपभः ॥ ० ॥ श्री ठाणावतवाम ॥ ट
तिविणठवतिसुझमेदिसंभमथठवए ॥ भाद्दि
कीरणभीमैवडाभमीमेतिडंमठ ॥ ७ ॥ भद्दा
कुपभवत्नुसुकठवडिठरड ॥ मद्भभयेघंभन
धेवेयद्भड़ःभणवभः ॥ ३ ॥ यणड़ेभाद्विकपेवा
टदरहंभिरणभाः ॥ भेड़ाद्भुडगणेचाडेयण

डेठभाणाचः ॥ ४ ॥ सुमाभुविदिडेथेवंडथुडे
येड्येणनाः ॥ ठभ्रदेहुरभेयक्रः कमरामल
विरः ॥ ५ ॥ कद्दयडःमगीवश्रंठडणभमयेडमः
भोमैवाडःमगीवश्रंडविहुमुगविद्वयाना ॥ ८ ॥
यदरभुपिमवयंडिविपेकवडिप्रियः ॥ यछुप
भुभानंडभेकेमिमंमठ ॥ ७ ॥ सपमडबल

३
गी.
१३

मेरुभाषश्रीशिविवरनः॥ रम्राःश्रिगुःश्रिगद
हामुदरःभाष्ठिकप्रियः॥३॥ कडुम्मलवणुह्र
ष्मगीक्षुकरुविद्मदिनः॥ भुदगगणाभशेभुगदः
पमेकभयभुमनः॥७॥ याउयाभद्गुउमंभुविप
इषिउमयउर॥ उष्किभुभपिम्राभेहेकैगणवेउभभ
प्रियभा॥१०॥ मदलकेंक्षिविदह्रुविषिफम्रेय

उल्लुडे॥ यश्चहमेवेडिभनःभभाणयमभाष्ठिकः
००॥ षडिमङ्कायउदलंमभ्रुकभपिमैवयउर॥
ःल्लुडेठरउम्रेधउंयल्लुविषिगणाभं॥७॥ विषि
दीनभभ्युपंभङ्दीनभमदिन्भा॥ मङ्गावि
गदिउंयल्लुउमभंपविमकडे॥७३॥ देवक्षिणाउ
नभाल्लुपुणावेमोमभालवे॥ कृत्मयटभदिमाय

ਸਾਰੀਰੇਤਪਤਸੁਣੇ ॥੭੨॥ ਸਤ੍ਰੁਦੋਖਕਰੰਤਾਸੁਭਮੰਤ੍ਰਿ
ਧੰਨਿਤੇਸਪਤ ॥ ਸ੍ਰਾਪਾਸਾਹਮਨੇਸੈਵਕਾਸੁਧੰਤਪਤ
ਸੁਣੇ ॥੭੩॥ ਸਨਃਪ੍ਰਮਾਦਃਸੋਸੁਣੇਸੋਨਸਾਸੁਵਿਨਿ
ਗੁਣਃ ॥ ਨਵਸੰਸੁਛਿਗਿਣੇਤਤਪੇਸਾਨਸਤਸੁਣੇ ॥੭੪॥
ਸਤੁਪਾਪਰਾਜਧੰਤਪਸਛਿਵਿਧੰਨੇਰੇਃ ॥ ਸਦਲਾਕੰ
ਛਿਦਿਛੈਃਸਾਛਿਕੰਪਰਿਸਕਤੇ ॥੭੫॥ ਸਤੁਰਸਾਨਾ

ਪ੍ਰਣਵੰਤਿਪੇਸਮੁਨੇਗੇਸਧਤਾ ॥ ਕ੍ਰਿਧਤੇਤਕਿਦਪੈਕੰ
ਗਣਿਸੰਸਲਸਪ੍ਰਵਸਾ ॥੭੬॥ ਸ੍ਰਕਗਾਦੇਸੁਸੁਣੇ
ਧਧੀਰਧਾਕ੍ਰਿਧਤੇਤਪਃ ॥ ਪਰਸ੍ਰੈਸੁਸਨਾਕੰਵਾਤਤਾ
ਸਸਸਨਹਤਸਾ ॥੭੭॥ ਸਤਛੁਸਿਤਿਧਕ੍ਰਨੇਸੀਧ
ਤੇਤ੍ਰਪਕਗਿਸੀ ॥ ਰੇਸੇਕਲੇਸਪਾਇਸਤਕ੍ਰਨੇਸਾਛਿ
ਕੰਸਤੰ ॥੭੮॥ ਰਤ੍ਰਪ੍ਰਪਕਸਕੰਦਲਸਛਿਸੁਵਾਧ

नः ॥ धीयत्वेणपरिक्लिष्टं उक्तं नेगणामं भक्तं ॥ ३२ ॥
मदेमकलेयपक्षनभयाद्वेहस्वधीयहुं ॥ समभ्रह्र
भवह्लांद्रभमभुक्तान्दृढमा ॥ ३३ ॥ येद्रद्भक्तिरि
तिदेमेवक्रम्भिविविणःभवतुः ॥ वृक्रूत्रयेवेवत्स
श्वयल्लश्चविदिदिःभव ॥ ३४ ॥ इभ्रूदेमिहूताहृदय
ल्लमानार्वपःक्रियाः ॥ भवत्रेविणनेक्तःभवतुंवक्त

वमितं ॥ ३५ ॥ उन्मिद्रवक्रिभट्टायदलेयल्लउपःक्रि
याः ॥ रूनाद्रियाप्तविविणःक्रियद्वेभेदुकंकिक्रिः
३६ ॥ भक्त्वेभ्रमण्डवेयभक्तिहेउदृष्टहूते ॥ ध्रमवे
कदम्भिद्रवामह्लूवः पाकयहुते ॥ ३७ ॥ यद्भेउप
भिन्नवेमक्तिक्रिःभक्तिदिमेहूते ॥ कयवेवडमग्री
यंभक्तिद्वेवाक्तिकीयद्रे ॥ ३८ ॥ समक्कृपाकदंमंद्रं

मीधिनु, ८५

१
गी
११

हूंकादमेवडअ ॥ यङ्गेमनंडपश्चेवपावनति
भ.भे [illegible] कडमलिमंगोहठ्ठा
लाविम ॥ कडह्मवीडिभेपाकविश्विडंभडभडभं
१ ॥ विपडधडभंह्मभ:कम [illegible] नेपपहुडे ॥ भेपड
ध्रुपतिहगाभ्रामभ:पतिकीडिड: ॥ २ ॥ ड:गपमि
हेवयह्मभकयल्कोमकयाहुगोअ ॥ भकह्मगगाभं

ह्मगैवेवह्मगदलेलडेगा ॥ ३ ॥ कदमिहेवय
ह्मदनियडेविपडेल्लव ॥ भंगोहह्मदलेमैवभ
ह्मग:भाठुकेभड: ॥ ७ ॥ वडेष्ट्रजमलेमैवज
मलेनाउधह्मडे ॥ ह्मगीभड्डभभाविष्टेभेणवी
श्विभंभय: ॥ ५ ॥ वदिमेदह्मामकेहडकम
हमेधर: ॥ यभुकददलहगीभहगीहदिपी

गी.

पदे ॥ ७ ॥ मविबुध्मिमंभिबंग्रहिविपंकम ॰ः ल
लभा ॥ ठवहहागिनोपेहनउमंहाभिगंकाभिग
७ ॥ पंमेडाविभदवादेकग ॰ तिविविंठपये ॥ भं
हेनगडेभेंजाविभिहुयेभवकम ॰ भा ॥ ७ ॥ प
विभागंवहघाकडाकग ॰ गधवभिणभा ॥ विवि
णह्वधघजेभाभेंवमेवाइपंगभं ॥ ७ ॥ मनोगव

द्रौकिरकुध्मभागकडेनवः ॥ हायंवपविपगीअंव
पंमेडउधृहडवः ॥ ७ ॥ डडेवंभडिकडागभाध्म
ंकेवलेडयः ॥ पहहलडशखिडवभपहविन्
मडि ॥ ७ ॥ यघ्नाददूडेठवेशखिदयलिय
डे ॥ दद्वाभिभडभांख्रिकवदडिगविलहडे ॥ ७
हलंड्वेयपविह्दडहिविविणकमयेमदग ॥ कवां

ਕਰਣੰਕਰਮਕਰਤੇਤਿਤ੍ਰਿਵਿਧਃਕਰਮਸੰਗ੍ਰਹਃ॥੧੮॥ਗ੍ਯਾਨੰਕਰ
ਮਕਰਤਾਚਤ੍ਰਿਧੈਵਗੁਣਭੇਦਤਃ॥ਪ੍ਰੋਚ੍ਯਤੇਗੁਣਸੰਖ੍ਯਾ
ਨੇਯਥਾਵਛ੍ਰਿਣੁਤਾਨ੍ਯਪਿ॥੧੯॥ਸਰਵਭੂਤੇਸੁਯੇਨੈਕੰਭਾ
ਵਮਵ੍ਯਯਮੀਕ੍ਸ਼ਤੇ॥ਅਵਿਭਕ੍ਤੰਵਿਭਕ੍ਤੇਸੁਤਜ੍ਯਾਨੰਵਿਦ੍ਧਿਸਾ
ਤ੍ਵਿਕੰ॥੨੦॥ਪ੍ਰਿਥਕ੍ਤ੍ਵੇਨਤੁਯਜ੍ਯਾਨੰਨਾਨਾਭਾਵਾਨ੍ਪ੍ਰਿਥ
ਗ੍ਵਿਧਾਨ੍॥ਵੇਤ੍ਤਿਸਰਵੇਸੁਭੂਤੇਸੁਤਜ੍ਯਾਨੰਵਿਦ੍ਧਿਰਾਜਸੰ॥

ਯਤ੍ਤੁਕ੍ਰਿਤ੍ਸ੍ਨਵਦੇਕਸ੍ਮਿਨ੍ਕਾਰਯੇਸਕ੍ਤਮਹੈਤੁਕੰ॥ਅਤਤ੍ਵਾਰਥ
ਵਦਲ੍ਪੰਚਤਤ੍ਤਾਮਸਮੁਦਾਹ੍ਰਿਤੰ॥੨੨॥ਨਿਯਤੰਸੰਗਰ
ਹਿਤਮਰਾਗਦ੍ਵੇਸ਼ਤਃਕ੍ਰਿਤੰ॥ਅਫਲਪ੍ਰੇਪ੍ਸੁਨਾਕਰਮਯਤ੍ਤ
ਤ੍ਸਾਤ੍ਵਿਕਮੁਚ੍ਯਤੇ॥੨੩॥ਯਤ੍ਤੁਕਾਮੇਪ੍ਸੁਨਾਕਰਮਸਾਹੰਕਾ
ਰੇਣਵਾਪੁਨਃ॥ਕ੍ਰਿਯਤੇਬਹੁਲਾਯਾਸੰਤਦ੍ਰਾਜਸਮੁਦ
ਾਹ੍ਰਿਤੰ॥੨੪॥ਅਨੁਬੰਧੰਕ੍ਸ਼ਯੰਹਿੰਸਾਮਨਪੇਕ੍ਸ਼੍ਯਚਪੌਰੁ

श्री
७५

थं ॥ भैदग्राह्रेकमदपडुरुभमभह्रेडे ॥ ७० ॥ भा
कमंगेनदंवामीप्रद्दमदभमखिडः ॥ भिह्रुभिह्रु
विविकरःकडुगभाद्वुकडह्रेडे ॥ ७१ ॥ गनीकमद
लभेष्ठलड्डुदिंमाह्मकेशमिः ॥ दद्यमेकविडःक
डुगणामःपगिकीड्डिडः ॥ ७१ ॥ मपडःभूकडभब
मनैभ्रुड्डिकेलमः ॥ विपामीमीम्रभ्रडीमकडु

डुभमडह्रेडे ॥ ७३ ॥ बढ्डेमंपढेद्वेवगुणडुभि
विंमम ॥ भेह्रुभानभमेधेणपख्डेरणाह्र
प ॥ ७७ ॥ भूख्डिमगिर्खेडिंमकदाकदेठपाकदे
मखुंभेदेमपेवेडिश्चढ्डिःभापाकभाड्डिकी ॥ ७ ॥ प
पाणमभणदेमकदंमाकटमेवम ॥ मपघावड्ड
एनडिशड्डिःभापाकगणाभी ॥ ७ ॥ मपणदंपम

मिछियामइडेडमेमावडउ॥ मवाजविपरीऊंञ्जन
डि:भापाजडमभी॥ ३४॥ पदहयपणाणवडेम
न:भालद्वियविद्वियाः॥ येगेराहठिमाणेरहणफ।
डि:भापाजमाह्विकी॥ ३३॥ पयाउणमकमाजनु
हणमयडेलव॥ भमेजनढलाकंकीणडि:भाप
जणणमभी॥ ३८॥ पयापुधंकयेमेकंविषमभमभे

वम॥ नविभङ्ग्विदहेणाहडि:भापाजडमभी
३८॥ भावेद्विमाणीडिविवंमळ१मेकवउदक॥ प
हभाहमडेयइदःणाडेमविगाछ्डि॥ ३६॥ यड
मगेविषमिवधविणमेमूडेपमं॥ डमापमाद्विक
पेजमाद्वदिभूमामणं॥ ३७॥ विषयेद्रियमंये
णाहुडमगेमूडेपमं॥ पविणमेविषमिवडमापं

१२०

गौ.

२१

रणामेअठ्ठभा ॥३३॥ यसेरुलेमाणवत्तेयस्याअपेमेदल
भाइए ॥ निस्सलसुयभावेंदेउभमभयरुहउं ॥ अ
नेउमसुपियविरुत्तवाधिविवेदेवेधवन्धवः ॥ अडेयल
विलोमकेयपेहि:सुहिकित्तुलं: ॥३५॥ सुरुभ्रूक
दियविमांकरुणुमपवनेय ॥ कमाल्लियविकसा
विभ्रुवभरुवेतुलं: ॥३०॥ मभेयमसुपः मोकंक

विगलवमेवम ॥ हत्तंविखवभासिहंवरुकम
भुवणं ॥३३॥ मोदेतेगोयमाविदह्यपडेमावपा
लायते ॥ मरभीसुरुकवत्रकरांकेमभुवणभुव
लाभा ॥३३॥ रुषिगोरहवाल्लिहंवेहुकमभुवव
लं ॥ पगिगहाइकंकमरुकहसपिभुवणं ॥ ३३
भेभेकमस्हिकरः मेमिज्जिलठेनरः ॥ भुकमपि

१०३
गी.
४३

रतः सिद्धिं यथा विन्दति तच्छृणु ||४५|| यतः प्रवृत्तिर्भू-
तानां येन सर्वमिदं ततं || स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य सिद्धिं वि-
न्दति मानवः ||४६|| श्रेयान्स्वधर्मो विगुणः परधर्मात्स्व-
नुष्ठितात् || स्वभावनियतं कर्म कुर्वन्नाप्नोति किल्बि-
षम् ||४७|| सहजं कर्म कौन्तेय सदोषमपि न त्यजेत् || स-
र्वारम्भा हि दोषेण धूमेनाग्निरिवावृताः ||४८|| अ

सक्तबुद्धिः सर्वत्र जितात्मा विगतस्पृहः || नैष्कर्म्यसि-
द्धिं परमां संन्यासेनाधिगच्छति ||४९|| सिद्धिं प्राप्तो य-
था ब्रह्म तथाप्नोति निबोध मे || समासेनैव कौन्तेय नि-
ष्ठा ज्ञानस्य या परा ||५०|| बुद्ध्या विशुद्धया युक्तो धृत्या-
त्मानं नियम्य च || शब्दादीन्विषयांस्त्यक्त्वा रागद्वेषौ
व्युदस्य च ||५१|| विविक्तसेवी लघ्वाशी यतवाक्का-

१२३
गी.
१०१

यथा नमः ॥ ह्यचयेनपवैविहंवेमहृंभम्पाम्बिडः ॥
५३ ॥ यदृष्टंवलंमदंकभंडेणपविगुदभा ॥ विप
हृविमभःभाडेवफक्ष्मायकल्पडे ॥ ५७ ॥ वभकडः
भूमयाघ्यनमेमडिनकंदडि ॥ ममःभवेपकडेषभ
हिंलकडेपवंः ॥ ५५ ॥ कहुभाभकिल्पाडिपावा
दखाम्यिडडुडः ॥ डडेभांडहुंडेब्लह्मविंमेडदमनड

यथा ॥ ५५ ॥ भवकमप्यु पिममाकवालिभहृपा
सूयः ॥ भदुभाकमयवाधेडिमाखुडंपमभद्गयभा
५१ ॥ मेडभाभवकमलिभयिमेंहृषभयदवः ॥ व
ह्रियेगाभपाम्बिहभक्विडःभडंकवः ॥ १ ॥ भक्ति
डःभवफनालिभयुभाकडगिहषि ॥ पषयेडु
भदह्रावमेषमिविवहृमि ॥ ५३ ॥ यमदह्रभा

२०.
मी.
३.

सिद्दचेवैहुंउभिमस्मे॥ मद्देषवुवभायषेभलति
भुंतियेहाउ॥ ७॥ भठवणेनकेडेयभिवडःभ
नकमप्र॥ कडुनेहुमिषमेदकुविह्यभिवमेपिउ
उ॥८॥ रैंश्वरःभवक्रडमांहदमेलनउिभुति॥
ञमयमवक्काइनियजुठम्कनिमायषा॥१०॥
उमेवमरःांगाहुमवठवेनठरउ॥ उदुभाठप

ंमाविंभ्रनेभ्रापुभिमामुडमा॥१३॥ इविडेह्ल
वभाणुंउगहलदुहउंभया॥ विम्लपैडमसेषे
पवेह्नभिउषाजूक॥११॥ भवउहलडभेह्नपःमप
भपभेवमः॥ डषुभिमस्लभिडिउवह्लभिड
दिउभा॥१२॥ भमनावभक्लेभहाणीमानम
भुक॥ भाभैवेषभिमहुंउभजिस्नेभियेमिभे॥१४॥

०२५
गी.
२०

भवणमद्यदिहत्तुभामेकंमरणंवृत्ता ॥ घदंवांभा
वपायेहैमेकविधामिभावमः ॥ ११ ॥ उद्धतेनाउप
श्चयनाकजायकमाणन ॥ नमाणुमूपवेवाणुंप्प
भांपेहप्रपति ॥ १२ ॥ यउमंपनभंगुहेभक्कोेषवि
एमुति ॥ कम्विभविपनंलदृभामेवैपद्दमंमयः ॥ सं
नयउभम मउहेषकविविदेपियनउभः ॥ कविउणम

मेउम्म मद्दःपियउगेइवि ॥ १७ ॥ मद्देषउेणपउमं
पहुंमंवाणमपवेयः ॥ हृतवयहुगेउेणदमिषुआमि
तिमेभडिः ॥ १८ ॥ मईवाननमुयममणपाणपिपेन
ः ॥ मेपिपजःशुकंत्रैकपुपुयाहुहकमउं ॥ १९
कविमेउहृउंपाउम्वयेकगेमेउमा ॥ कविमटृ
मंमेदःपनपुेणवउह्य ॥ २० ॥ पलनउवाय ॥ नसुं

